

საქართველოს
საგარეო
საზღვაო
საზღვაო

საგარეო
საზღვაო

თბილისი
1980

რამიშვილი სრულიად საქართველოს
კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II-ის
ღმრთა-კურთხევით

საღვთისმეტყველო
კოლექცია

№3

საქართველოს საპარლამენტო

თბილისი-1980

Inter silvas academi

quarere verum

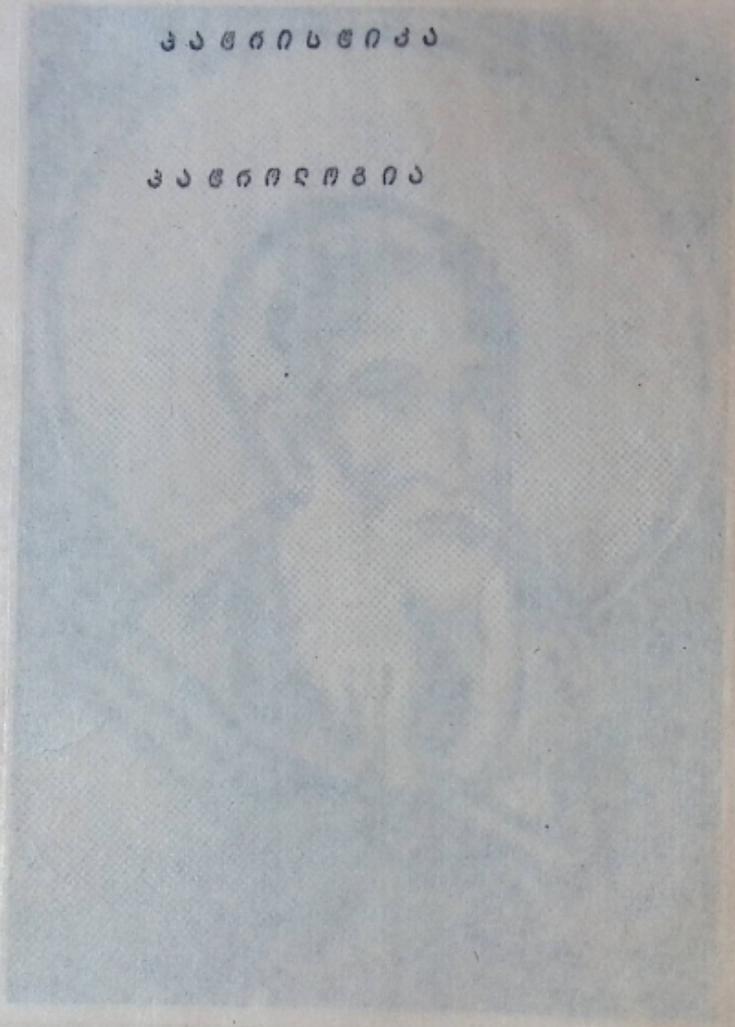
აკადემიის ჭაჭათა წიაღ

ვეძიებდეთ ჭეშმარიტებას

ჰომაციუსი

ვატეკონსტანტინე

ვატეკონსტანტინე

წმ. მსქლიძე ელმსარგბელი

წმ. მათსკიმი ალმასარებელი

უკუღსიის სახელგანთქმული მოღვაწე და მოძღვარი წმ. მათსკიმი ალმასარებელი /582-662/ მიჩნეულია ქრისტიანული აღმოსავლეთის უძლიერეს ზოდნოეზისა და რწმუნისა / რწმუნის შემდეგ/. იგი იყო ღრმა მცოდნე პლატონისა, არისტოტელესი და ნეოპლატონიკოსებისა. წმ. მათსკიმე უკუღსიის ისტორიაში სახელი გაითქვა დაუცნობელი და ენერგიული ბრძოლით მონათელიტური წვაღების წინააღმდეგ, რომელიც შექმნა კონსტანტინეპოლის აპატრიარქის სერგიმ და იმპერატორმა ჰერაკლემ და რომელსაც მხარს უჭერდნენ მათი მემკვიდრენი და აგრეთვე მთელი იმპერიის უძლიერესი იერარქია აღმოსავლეთში /იერუსალიმის აპატრიარქის სოფრონის გამოსვლით/. მათსკიმე, დიდგვაროვან მშობელთა ჩამომავალი, ბრწყინვალე განათლება მიიღო და მსახურობდა მდივნად ჰერაკლე იმპერატორის ქარზე, მაგრამ რომელსაც ამ უკანასკნელმა გამოსცა ახალი წვაღებისათვის ხელისშემწყობი ბრძანებულება, მათსკიმე განერიდა სამეფო კარს, ბერად აღიკვეთა და მალე იღუპუნადაც აირჩიეს. გავრცელებულ მონათელიტობასთან საბრძოლველად მან იმოგზაურა ეგვიპტეში, ჩრდილო აფრიკაში და დიდი ხანი დაჰყო რაშიში.

ამ დროს განსაკუთრებით ძლიერდება ბრძოლა მარტომადიკებლობის წინააღმდეგ. მარტომადიკებლური აღმსარებლობისათვის დაატუსაღეს და გადასასხლეს პაპი წმ. მარტინი. სახელმწიფო დაღატონისათვის ასამარტობენ წმ. მათსკიმესაც. მას თავისი ორი მოწაფისთან ერთად მოჰკვეთეს ენა და მარჯვენა ხელი /659 წ./ და გადასასხლეს დახეობში, სადაც გარდაიცვალა.

მონათელიტური /ერმეტიკანთა/ ერესი იყო შერბილებული ნაირსახეობა მონოფიზიტური /ერმეტიკანთა/ ერესისა, რომელიც მიტნაკლები მანამიმედვერობით მიუღებოდა ადამიანური საჭ-

72 (69) 1

ყონის გამომავლებს ქრისტიან ბუნებრივად რითაც აუქციონება დაემა
 არსს ქრისტიანობისას, რეგულარული დივიდივიდიანი რედივიდიანი.
 ქრისტიანობის მემორიალური კრებაზე /451 წ./ დადგინდა ეს
 მიმართულებას მანერე შედგინდა ადგილობრივი - სინოდის, სინოდის-
 სა და განსაკუთრებით ეკლესიაში. რედივიდიანი განხილულია,
 შედგინდა დაკავშირებული ნაგონადურ შედგინდა, სადგინდა
 უქმნიდა იმპერიის სახელმწიფოებრივ მხრიდან. ამიტომაც
 იმპერატორები შედგინდა /შედეგად უნდაყოფილ/ რედივიდიანი
 რეგულარული მიმართულებას კონსტანტინის გონი. იმპერატორი ზენონი
 V-ს დასაბრუნდა სინოდის კონსტანტინის^წ

მომდევნო საუკუნეში იმპერატორი იუსტინიანე დედონის

* - კონსტანტინე - იმპერატორი ზენონის მიერ 482 წელს გამოცე-
 მული ბრძანებულება.

მას შემდეგ რაც ქრისტიანობის IV მსოფლიო კრება
 /451 წ/ დაკმაყოფილებულია და დიმიტრიუს სახით მიმართ-
 ილიკური წესდება /რედივიდიანი ანუ დიდი, რაც ქრისტიანობა, მან
 განსაკუთრებულია შედეგად, ადამიანური ბუნება მხარდა
 დედაობრივად და ამიტომ დაჩრდილონური ბუნება/. მიმართული-
 ვში განსაკუთრებული ბრძანება მართლმადიდებლობასთან
 სხვადასხვა ქრისტიანობაში, განსაკუთრებით ეკლესიაში. ამ-
 ის შედეგი იყო გამოცემული ამბროსიანის, რის გამოც იმპ-
 ერიკური ზენონი იძულებული გახდა გამოეცა შემინდობილი
 და გამოეხილავდა ბრძანებულებას, რედივიდიანი არ უნდადა
 რა საკითხის არსს, მიუხედავად ყველას, მიუხედავად იმ
 ადგილებზე რედივიდიანი განსაკუთრებული, რედივიდიანი უნდა-
 მა კონსტანტინე მიმართ მხარეს, სახელმწიფო, განსაკუთრ-
 ების პირველი მსოფლიო კრებაში. კონსტანტინე კრებადა-
 და ყველაფერ შემდეგ ამ უქმნიდა და დიმიტრიუს განსაკუთრ-

მონოგრაფიების მომხრეობას მისთვის საძულველი ე.წ. "სამთავროს" დაგვიწინს ვხიოთ. VII საუკუნეში კიდევ უფრო ღრმა კომპრომისი დაიწვა მონოგრაფიების სახით.

ეს ახალი მოძღვრება ეთანხმებოდა მართლმადიდებლობას ქრისტიანობის წინააღმდეგობაში, ღვთაებრივი და ადამიანური ბუნების ადამიანობის, მადონის ამტკიცებდა, რომ მასში იყო მხარე ურთი ნება და ურთი ქმედობა. ამის საწინააღმდეგოდ, ქრისტიანული მსოფლიოს იმპერიული ურთიერთი მნიშვნელობანი ზედმეტადი წი. მაქსიმე აღმშენებელი ამტკიცებდა, რომ ნება და ქმედება ახალ-სიბერის ბუნებასადაც. ასე, რომ, თუ ქრისტიანი არის მათთვის უფლებანი დაძვინებელი ადამიანური ბუნება /ღვთაებრივი ბუნების მიერ მთავარქმედი/, მასში აუცილებლად უნდა იყოს დამოკიდებული ადამიანური ნებაც და ბუნებრივი სურვილიც, მისი მესამე-მისი ქმედებები, პირველი და იპოვებადური ურთიერთობა-

რეზიზი, რითაც აკრძალა ქალაქების კრებას და მის დამატებულ დეპრეზიას რ ბუნებას მონის ურთიერთდაპოვებულების მესამე-ეტი. ამ ბრძანებულებამ მისაძვინება გაურთიანების ნაცვლად წარმოვიდა ახალი განხილვები რითისა და მიზანების ეკლესიებს მონის. ახალი ჟღერი III-მ დაავიკ მონოგრაფი და ამასთან ეკლესიის განკვეთა მისი ხელმძღვანელი, კონსტანტინეპოლის ავტორიტეტი აკაკიუსი. მონოგრაფი ავტორიტეტი, თუმცა ეთანხმებოდა მონოგრაფიის დაგვიწინს, მაგრამ არ სურდა ამოღოთ საეკლესიო დიპლომატიკა /მონებრივი/ თავიანთი წინამორბედის სახელი. ეს განყოფილება, რომელსაც დასავლელი მიწები ეწოდება "აკაკიუსის სტილია" უწოდეს, გრძელდებოდა 35 წელი იმპერატორ იუსტინიანესა და ახლის, რითიების, დრომდე.

ვის ქი სპეციალისა შინეობისი თანხმობა ანუ ჰარმონიული ურთი-
 ვრთობეჯობა ორი ნებეღობისა, მათი შერევისა ვარემე ვრთ ორ-
 იკურ /და მეტაფიზიკურ/ აქტში. ამ მარადმადიდებლურმა მთლ-
 ვრებამი ვანიმარჯვა 18 წლის მეწმე მატისმის ჰარმონეაღობიდან,
 კონსტანტინეპლის VI მსოფლიო კრებაზე. საზოგადოე, მათისი
 მსოფლივრეობი მატისმე უახლოვებობა დიონისე ანტოპავლის
 იდეებს, მატრამი მის მთლვრებამი უფრო მეტად იყო ვაქონასწო-
 რებული ანტიკრებობი ვრეობის მიხედური და რაფონანდური მიმარ-
 თვლებანი. დიონისე ანტოპავლის მატისმისეული კომენტარების
 მოკვანამები იხარავებლ იონ სკოლეს ერივებამი, ასე რამ
 მატისმე არის შემავერებელი რკოლი ბერძნულ-ქრისტიანულ თე-
 ოსოფიისა და დასავლეთის შუასაუკუნეობისი ფილოსოფიას მოწის.
 მატისმის მთავარი ნაწარმოებებია: "ვერმისევედრისი მეკობ-
 ვები თადასტესადმი", "საფრთხ წერილის ვამო", "დაბადებები სპ-
 მებისათვის", "მისტაგოგია", მატისმის თხზულებათა სრული
 კრებული, კომპოზიციის მიერ ვამოცემული, ვადაბედი და მიწემა.

XC და XCI ტომები.

წმ. მატისმე ალმსარებლის ხსოვნის დღე იდეასანებალ-
 და ალმსავდეობის მარადმადიდებლური ეკლესიის მიერ 21 იან-
 ვარს.

საგარეო ურთიერთობების სამინისტრო
საქართველოს ადმინისტრაციის ინიციატივით

დოკუმენტი, რომელიც
შეფასებულია კანონიერად
გარეგნულ ურთიერთობებში

შეიქმნა სახელმწიფო დამსახურების დასრულებული მისიონერული ქმედებით
შედილი ღირსეულობისა და აზროვნების კლასიკური პერიოდში. შეიქმნა
დროის მიწერისთვის და აზროვნების დაქვეითების საერთო ფონზე
გამოყენებისად მიზანს მატებით ადმინისტრაციული /VII ს./.

მაქსიმუმ ადმინისტრაციული /კონტენტსური/ იყო უპირის ვანდერბი-
ლმათა ყველაზე უკეთესი გამოქვეყნებული. მისი იდეალური ასკეტიკ-
ური მიზანობის იდეალია, მისი მიზანობის იდეალია იმ უპირისპირის
დამახასიათებელი მიზანობისა და მიზანობის სიტუაცია. მთელი VII ს.
მანძილზე იგი ურთიერთობის დიდი ღირსეულობის ფორმას, რომლის
ინტერესთა სფეროში შედიოდა უმეტესობა და მთავარი მიზანობისა,
ასკეტიკა და დიპლომატიკა, პოლიტიკა და პოლიტიკა.

მონათხრობებისა და დიპლომატიკის შორის VII ს. ატენიონის
კამათის რეალიზაციისად გამოიჩინა მისი მოღვაწეობის ყველა ეს
მხარე. ეს ბრძოლა პოლიტიკურად იყო განპირობებული და მატ-
რიცხვით, როგორც ისტორიულ პიროვნებას, გვირგვინ ვერ აუვლის მიზ-
ანობის ისტორიკოსი. მონათხრობის წინააღმდეგ ბრძოლას მატ-
სიმეტი საკუთარი სიტუაციის შექმნის; ნიშნები. მას რე მიწათმ-
თან ურთიერ კონსტრუქციული ვინა და მარჯვენა ხელი მოკლებული
და დაშორების გამოყენების. აქ დაამთავრა მან მათი სიტუაცი-
ლი.

მაქსიმუმ ცხოვრებისა და მოღვაწეობის დიდი დიპლომატიკ-
დროის მათხრობა. XVII ს. იწყება ამ საკითხების მიწვევით
დამუშავება.

მაქსიმუმ ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ცხოვრების პირველ-

ქყაროდ ითვლება რიი ღოჭუმენტი: 1. ქვერილი ანასტასი პაპოქრისიანისა. იგი მატსიძეს მოქსაფე იყო, ღირსი, მამის მეორე მოქსაფესაც ანასტასია ერქვა /გარდ. 666 წ. 11 ოქტომბერს/.^{1/} რომელმაც გაიზიარა მატსიძეს ბედნი, როგორც ბიზანტიისი, ისე საქართველოში. ის დაქვერილს თუოდისი განგრიდის სახეღე 665 წ. 7 სექტემბერიდან 666 წ. 31 აგვისტომდე; 2. "მოსახსენებელი" /"Hypomnesteym" / თუოდისი განგრიდისა, რომელიც თანამედროვე იყო მატსიძეს გარეშით ატეხილი ამბებინსა; დაქვერილს ის 668 წ. 1 სექტემბერიდან 669 წ. 31 აგვისტომდე.^{2/}

ამ რიი ღოჭუმენტის საფუძველზე დაიქვრა მატსიძეს "ცხოვრება" რომელმაც ღვემდე მიაღწია სამი რედაქციით, რომელთაგან ერთი /A. აკად. კ. კეკელიძის სიგნატური/ გადმოცემილია ძველი Combeffis ის გამოცემიდან Migne -ს პატივითგანაში,³ მეორე /B /, მოსკოვის სინოდის რედაქციით 1880 მოთავსებული, გამოცემილია პრეფ. მ. მურუგოვის მიერ.^{4/} ხოლო მესამე, ქართული თარგმანით შემოწახული /C /, გამოცდა აკად. კ. კეკელიძემ.^{5/}

იგი ქვეყნის წიგნთსაცავებში, რომელთადაც დაკავშირებულია მატსიძესა და მისი მოქსაფეების სიგნატების უკანასკნელი ბანდები, საინტერესოა და უბრა მასადა აღმოჩნდა მატსიძეს ირგვლივ. ამ მასაღის შვედნა საეროთ სამეცნიერო საღაროში წიდად ბვდა მამინ სრულიად ახალგაზრდა მეცნიერს კ. კეკელიძეს! კივერს სასულიერო აკადემიის შრომებში 1912 წ. მან გამოაქვეყნა მატსიძეს "ცხოვრების" ქართული რედაქცია და თან დაურთო ვრცელი გამოყველითა.^{6/}

1. დათნური თარგმანი ანასტასი ბიბლიოთეკარისა /IX ს./ Migne, PG, t. 90, col. 171-178. М. Муретов. Творения Максима Исповедника, т. I, Жизнь и служба ему, 1925-26, 162-167.

2. დათნური თარგმანი იმავე ანასტასი ბიბლიოთეკარისა, Migne, PG, t. 90, col. 193-202.

3. Migne, PG, t. 90, col. 68-108.

4. შემოაღნიშნული ძეგლებსა

5. კომენი, 1, 60-703

6. К. Кекелидзе, Сведения грузинских историков о Максиме Исповеднике, Труды Киевской Духовной Академии, сентябрь-ноябрь, 1912.

მაქსიმუმს "ცხოვრების" ვრცელი ქართული რედაქციის ვარდა კიდე-
ის აკადემიის შრომებში აკად. ჯ. კაციალიძემ დაბეჭდა მოკლე სვინაქ-
სარული რედაქცია. 1/ ეს მოკლე რედაქცია დაბეჭდა ბიოგრაფიულ-
ბიოგრაფიული სვინაქსარში, 2/ რომელიც გიორგის 1042-1044 წ. უმარგმნია
895-906 წ. ბერძნული თარგმანად.

ქართულად თარგმნილი ადამიანთა მაქსიმუმს "ცხოვრების" კიდევ
ერთი ანბანი რედაქცია 3/, რომელიც აკად. ჯ. კაციალიძის თეოლოგიის გან-
ვრცელის "მოსახსენებლის" /"Hypomnesticum"/ ქართულ ვერსიად მი-
აჩნია.

ამას ვარდა, ქართულ ენაზე შეთარგმნულია მაქსიმუმ ადამიანების
რეგიონების თარგმანი. 4/

მაქსიმუმს "ცხოვრების" ქართული რედაქციის გამოქვეყნებისას ცხო-
ვრელი გამოცემისათვის აკრძალა სამეცნიერო დიპლომატიკაში. ამ საკითხზე
წარმოდებული მსჯელობა თავს იყრის სამი ძირითადი საკითხის ირგვლივ:
1. ბიბლიის პირველსახის დახატვები და დაბეჭდა. აქ იგულისხმება ინ-
ტერპრეტაციებისა და ბიბლიკალურ მუშაობათა და დაბეჭდა, რაც მაქსი-
მუმსა და მისი მოწაფეების ცხოვრების პერიოდებში, და ამდენად,
VII ს. მიწათმოქმედის ისტორიის საკითხებთანა დაკავშირებული;
2. "ცხოვრების" დაწერის დრო და ავტორის ვინაობა; 3. მაქსიმუმს ვარდა-
ბისა და საუბრის ადგილის შესახებ გეოგრაფიული განსაზღვრა. აქ
თავს იყრის დასავლეთ საქართველოს ტოპონომიკის მივსად რეალური საკით-
ხები.

ჩვენ ვგულისხმობთ წარმოუადგინოთ ჩვენი დაკვირვების შედეგები სამე-
ცნიერო საკითხზე.

1. იქვე.

2. A 626, 529-531.

3. თეოლოგიის განვრცელის "მოსახსენებლის" ქართული ვერსია და მისი
მეცნიერული მნიშვნელობა, ჯ. კაციალიძე, ეტიკატიკა, წიგნი 3, გვ.
271-310. შემდგომში მივხედავით ასე: ეტიკატიკა, ტ. 3.

4. სიამ ამ რეგიონებისა ინ. ჯ. კაციალიძე, ეტიკატიკა, ტ. 5, გვ. 96.

რეგორე ჩაბს, ექვთიმე ათონელს მიზამხვეწიერიდად მიუჩინევისა
 ვადმეოვს მატსინივსა და პირისის კამათთ, ვინაიდავ ვანძირანება,
 აქონისა უთარგმნა მატსინივ ადმსარებლის მხვულებს "სოცყვს-გობაჲ",
 რმეილიც მთლიანად ამ კამათს ასახატს და რამდის ბერძნული "ნუს-
 ხანი დაწყებულად" აქონისა მას ხელი.

ე.ი. მრგანოდ მონაცვეთი ექვთიმესუღლია ტექსტი: "რ~ლი იგი
 სოცყვს-გობაჲ აჲ ადწიერა...". ვიდრე აქამომდე: "... ნუსხად მისი
 დაწყებულად მატსინს". ამ ჩამატების ადგილას კი ვამოლოვებულობ
 ბერძნული დედნის საკმაოდ მარტინელი მონაცვეთი მატსინივსა და პირი-
 სის კამათის მოხერხებთ.

ეს ტექტი ურთხვად კიდევ ვახამატს ექვთიმეს მთარგმნელოშით
 მუშაობის ხასიათს და, კერძოდ, იმას მიუთითებს, რომ "ცხოვრებისა-
 ში" ტარხად ვმატებს ექვთიმეს ნახელავთ, მიმსატებული და ვამოლოვებ-
 ულია ბერძნ რამ, რაც "ჯერ-უჩინდა" ექვთიმეს.

ჩვენ ვგუქობთ, რომ მრგანოდ მონაცვეთთ შიგორება დადგინებულს
 კიდევ ურთი ტექტი.

ექვთიმეს სოცყვები: "ხლო ადვანრულთ რაი სოჭლიერი ჭსუ მხრ-
 ბაჲ. მიქმივ სოცყვს-გობაჲდა იგი ადწიერი", საკმაოდ ამჟსტების
 "ცხოვრებისა" და მატსინის მხვულებების თარგმნის თარიღს.

ექვთიმეს მამის იოსავს ანდერძი /1005 წ./ ექვთიმეს მიერ
 ბერძნულიდან ნათარგმნ წიგნებში მუხუთე წიგნი ნარცველებია "მატ-
 სინივს სწავლანი რიგებთან"¹. იოსავ ამით მიუთითებს მატსინის იმ
 შრომებზე, სადაც ავტორი ფიქსირებს საშეხატს და ურთარსებებზე, ქრის-
 ტო ლიტერატში ურთი თუ რნი მუხუბის, ურთი თუ რნი ნების, ურთი თუ
 რნი მიქმივების შესახებ მსჯელობს. სხვადასხვა ან შიგორება ვამო-
 ლობუდ იქნას სოცყვები "სწავლანი რიგებთან". ამ ხასიათისა მატსინ-
 ივს ბერძნ შრომა, რამდენიც ექვთიმეს უთარგმნია, მათ შორის,
 "სოცყვს-გობაჲ".

1. А. Цагарели, Сведения о памятниках грузинской письменности, т. I, вып. 1, 1886 г, 87.

ნათელი ხდება, რომ "ცხოვრების" მარჯმისა წინ უსწრებდა "საბჭო-
 გობანი"-სა და სხვა მხილველთა მარჯმისა. "ცხოვრების" მარჯმისა
 ადუონავს ინტერნსი მთელი მათსი მხილველთა საზარგმინედაც. სილი
 რამდენადაც ამ მხილველთა რიცხვი დიდია, "ცხოვრების" მარჯმისა არ
 შეიძლება გიღვიმეებს ექვემდებარება მთარგმინელობითი მუშაობის პირველ
 პერიოდს, 975-985 წლებს.

აქად. ვ. კავთარიძე წერს: "Говоря о пребывании святых
 страдальцев в Лазике, интерполятор систематически
 смешивает Анастасия пресвитера с Анастасием
 монахом; то что современные греческие документы
 говорят о первом, в грузинской редакции отнесе-
 но к другому"¹

სილი მთელი მარჯმის "მოსახლებების" ქართული ვერსიის
 კვლევისას აქად. ვ. კავთარიძე მიუთითებს: "ჩვენმა ავტორმა იცის,
 რომ კონსტანტინეპოლში მათსივე მითხვანებს მხოლოდ ერთი მარჯმის
 მანსილებით, ამით ის განსხვავდება მთელი მთარგმინე-
 ავან, რომელიც მხარს უჭერს ქართული C რედაქციას, ვინაშე მას
 მარჯმისა აქ ერთი და იმავე სახეობის ორი მარჯმისა: ნამდვილიც კი მას
 მარჯმისა აქ მხოლოდ ერთი მარჯმისა, ანაბასი ბერი, მთელი ანაბასი,
 აპოკრიფისარი ამ დროს კონსტანტინეპოლში იყო გამოცემული"².

ამ შემთხვევაში, ჩვენ ვესურს მივუთითოთ, რომ ბერძენი მთარგ-
 მისი პარადოქსი გამოჩნდა ორივე ინტერპრეტაციას, პარადოქსი საკ-
 მარჯმისა მთელი.

რომიდან კონსტანტინეპოლში გამოცემულ მათსივე ორივე ან-
 აბასი მან ახლავს VII ს. მიწოდების ბერძენი მთარგმინის ანაბასი
 სინაგის მხილველთა, რომელიც პირამ გამოცემა: *Pitra, Juris eccle-*
siaistici Graecorum historia et monuma II, Romae,
1907, p. 262.

1. Тр. К. Д. Ак. 8.
2. ექვემდებარება, გ. 3, 274.

1868^a, p. 268-9¹

აწარსტატი ბერნი და აწარსტასანი ხუცეოსი ურთმანვეთმისა აწრეული, აწრეული
 ა. ბრნილიანტოვოს სიკვცვობით რთმ ვაქვავთ, " у неизвестного ав-
 тора древнейшего - нужно думать - из имеющих ся кратких
 сказаний о Максиме, указавшего некогда еще в "Acta
 Synodorum" Болландистов и ныне изданного С. Л. Ени-
 фановичем по cod. Vindob. hist. gr. 14 (45): " Δεληεις
 ἐν ἐπιτομῃ τοῦ ὁβίου πατρὸς Μαξίμου τοῦ οὐ-
 αλογοῦ τοῦ"²

მიხილვებულნი აწარსტატი სავსტრადევიზისა "ცხოვრების" ავტორის
 ვინაობის სავსტრადე, რაბიდაც ქვემოთ შევხივრებობთ.

ჩვენი ინტერპრეტაციად მიგვაჩინია "ცხოვრების" ეს ადგილიც: "აქ-
 რიგდეს თანაშემწეიდ და ქოვცყენით-ქოვცყენად მიწმეცვნივად ემისტრედ-
 თა მისთა ბიმიწვირნილი იგი სუხანჩი აწარსტასიოს და აწარსტასიოს."³
 ესაა რთმითი მათსიმიეს მიხივრე ყოვრის "უკანასკნელი აწრეილი, კონ-
 სტანტინეპოლში გამოცხხეობის წინ, 653 ან 654 წ. ამ დროს მასთან
 შეიძლება ყოვრდელი მხრედ აწარსტასი ბერნი. აწარსტასი ხუცეოსი
 /აპიკრიოსიანი/ 648 წლიდან კრპაპიტოში იყო გადასახლებული.

სავსტრადევიზისა, რთმ "ცხოვრების" ის ადგილები, რთმეღმად
 მთარგმნივრ-რედაქტირის ხელი ატყვია, ყოვრდელის აწრეილი და მი-
 ზანდასახუნია, ძნელად შესამჩნივრია თხრობის სავსტრადევიზი და არ-
 ასდროს იწვივს ჯაჭვირ მიუსახამობას თუ ბუნდელვანებას. ასე არ
 ითქმის ბერძნული წარმომიხიბის ინტერპრეტაციებში, რთმეღმად უწავთიმი
 ათწვილის ხელთ არსებულნი გრამტილი ხელნაწირის გვირაქარულშიც
 ვადმიხუნია. ეგებ მათი რიცხვი უფრო დიდც ყოვრდელი, თხრობისა

1. ეს ცნობა ამოღებულია აწრეული ა. ბრნილიანტოვოს შრომიდან - O
 месте кончины и погребения св. Максима Исповед-
 ника, "Христианский восток", Т. VI, вып. 1, 1917, 12
- შემაღალი მიგვაჩინებთ ასე: "Христ. восток"
2. "Христ. восток", 83. 12.
3. იგივენი, 67.

რწმ ექვემდებარება ხელში ან გავრცელებ. მავრამი ჩრდილო წარმომავლობის იმეტი-
რამოდაცობის ადგილს და ლარგდობის გუანსაქიჯერა საჭიროთა თხვილ-
ეშის პირველსახის და სხვა ჭინოლოგიური საკომბეების დასადგენად.
ჩვენი ჩრდილო შენიშვნად ამ მიზნის მიღწევებს ვაადვინდობისაშვის
იყო ნაკარნახევი.

X

X X

ვინაა მათქმომ ადმსარეზილის "ცხოვრების" ავტორი და რედაქტორი
იგი დაწერილი?

ამ კომბეაზე ვასუხს იძლევა "ცხოვრების" მხლოდ და მხლოდ
ქარაული რედაქციის, სადაც ვკითხულობთ: "ძმანი ანასტასიოს საკვი-
რითა წარმოყვანებს და შეაყრებს ცნებას აწხაზიეშისასა. რ¹ სა ეწო-
დების კოლორი. და მთორე ანასტასიოს: რ² ეს ესე ყ³ ჩივთ ადწიერა
და მთმიძლოწინა დევედსი სუვესსა. რ⁴ ადვქიერე ყ⁵ ჩივთ ესე მთლო-
ჭაწიშად წ⁶ დისა მათქმობის: ესე ანასტასიოს შეაყრებს ცნებას
სახელით ბოკელს"⁷.

ქარაული რედაქციის ამ მონაცემების საფუძველზე აკად.კ.
კვიციანიძემ 1912 წ. მიუთითა, რომ აქ იგულისხმება დოქტორი ვან-
გრელი. დოქტორი ვანგრელი იყო ბერი² და სუვესი³ იურიუსადიმიდაწ
დინდაწს ცხოვრობდა კონსტანტინეპოლში⁵, სადაც დაუმოწაფდა ანას-
ტასი სუვესს /ამოყრისიარს/⁶, დიოფილიტების დევნა დოქტორის და
მის ძმას რაჭომდაც ან შეხებია. იგი იყო მათქმობის და მისი მთ-
ქაულები სვედრის მოწმი⁷ და ცდილობდა დახმარებოდა მამ. 666 წ.

1. კიმენი, 94
2. Hypomnesticum, Migne PG, t.90, 199c. ეს და სხვა ცნობები
დოქტორის ირგვლივ მოგვსაქვს აკად.კ.კვიციანიძის ვამოყვრების
მიხედვით - Тр. К. Д. Ак. центральн, 18-21.
3. Cp. Epistol. Anastasii apocrisiari, Migne, PG, t.90, 173A.
4. იქვე, 173 A.
5. Hypomnesticum, Migne, PG, t 90, 200c.
6. იქვე, 196 B.
7. იქვე, 199 D, 200 D.

F16 822
W2-394

იგი იყო ყირიმში მარტინე პაპისა და ანასტასი პაპყრისიანის მონასტრის შევიდორებს სამანბაჟად¹. 668 წ. აგვისტოში იგი დასიკვას ჩავიდა² თავისი მასწავლებლის სამანბაჟად, ცოცხადს ვეღარ ჩაუსწერი მას, მაგრამ გრიგორ მამასანდისისაჟამ მიიღო მისი წერილი და შრომები³. იერუსალიმს დაბრუნებისას მან გამთავვეყნა დოკუმენტები მარტინე პაპის, მასწავლის, ანასტასი სუცესის შუასაბუბ და მონაწილეები მასწავლისა და მისი მონასტრების ცხოვრების ირავივ - "Hypomnesticum" /669 წ./⁴. ამგვარად, როგორც აკად. კ. კაველიძე მიუთხივებს, შეიძლება განვიხილოს ცხოვრების პერიპეტეები არაშუ ვინმეაღმედებია ტარ-შული რედაქციის ჩვენებას, არამედ ადასტურებს მის სიმართლეს.

აკად. კ. კაველიძის აზრს მხარს უჭერს პროფ. მ. მურველი, ხედავს რა მის მიერ გამოცემულ "ცხოვრების" ტექსტში უარს მტვი სიძველის ნიშნებს შეიხივებს "ქრისტიანობისაჟამ" /813 წ./ შედარებით⁵; ეს უკანასკნელი კი "ცხოვრების" ერთ-ერთ წყაროდ მიაჩნდა ს. დ. ვიქტორიას⁶ და, ამგვარად, "ცხოვრების" დაწერის თარიღს 813 წ. აქვთ დებდა. აკად. კ. კაველიძემ დასაჯერებლად მიუთხივა, რომ შეიძლება "ქრისტიანობა" ემყარება "ცხოვრებას" და არა პირიქით.⁸

1. Hypomnesticum, Migne, PC, t. 90, 196 D.

2. იქვე, 199 D

3. იქვე, 199 B, 165 B

4. იქვე, 196 D, -197 A

5. იქვე, 199 C

6. Творения св. отца нашего Максима Исповедника, т. 1, Жизнь преподобного Максима и служба ему. Перевод, изд. и прим. проф. М. Д. Муретова, Богословский вестник, 1913, февраль, 13.

7. Тр. К. Д. Ак. 1912, сентябрь, 12.

8. Тр. К. Д. Ак. 1910, октябрь, 422.

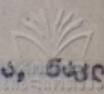
აქად. კ. კვიციანიძის აზრს არ ეთანხმება ანგე. ა. ბრილიანტოვი. ანგე. ბრილიანტოვი ეწინააღმდეგება აქედნე აზრებს ქართველი რედაქციის ჩვენებ-
 ას: "Знаменце указаниой вставки подрывається уже дан-
 нейшими совершенно неверными сообщениями каса-
 тельно „диакона“ Анастасия и самого Максима, и
 нет оснований верить ей больше, чем послезначи. О камере-
 нии писать житие Максима, которое Кекелидзе усматри-
 вает в записке Феодосия (РГ, 90, 200 D = Епиф. 12), на-
 дело там не говорится; епископ Николай, будто бы побу-
 дивший его к этому, упоминается в житии совсем иже-
 редакции." 1

ქართველი რედაქციის ჩვენება "ცნობების" ავტორისა და დაწერილ
 დროს შესახებ არ შეიძლება იყოს შემდეგი დროის ჩამატება. ჩვენ
 ამას გვახსიერებინებს რამდენიმე მოსაზრება:

1. ქართველი რედაქციის ავტორებზე ჩვენების მომდევნო თარიღამდე
 ანასტასი ბერიც ცნობების ამბები მარჯვლად გადატანილთა ანასტასი
 ბუცესზე, მაგრამ ეს სწავლადაც არ იძლევა იმის საფუძველს, რომ უნ-
 დობლობა გამოვლენადაც ამ მოწადების. თუ ასე ვიმსჯელებთ, უნდა
 უარვყოფდეთ ყველა ინტერპოლაციის შემდეგ განვიკითხავთ ამბების სის-
 წინდ და ალარაჟური რჩება მთელი ნაწარმოების უარყოფად.

ის, რომ მარჯვლად იქნა დრო და იმავდ სახედის ანასტასიის აღწე-
 ვა გასაგებია და სწავლად ნათლად აიხსნება განკვეთილი გარემოებით.
 VII ს. დაწერილ თხზულებას დროთა განმავლობაში დასკვნა ან დაუზი-
 ანდა მთელი რიგი ადგილები. ნაწარმოების შემდეგდროინდელი გადაწე-
 ვრთ და იმამ, ვინც მაქსიმის შესახებ რაიმეს დასწერდა, უნდობლად
 სახანდალ ადგილებს შევსება. ან, ამ დროს შეიძლება იმამდარი-
 ყო მკვიდრი უიუსტობა. ექვთიმის ხელე ქვენი ან ასე დაწინადადილი
 დედანი /და უნდობლად ნაკვეთი ადგილების შემდეგდროინდელი ხელნაწე-
 რებიდან შევსება/ან შემდეგდროინდელი შევსებული ნუსხა. ერიო კი

1. Христ. восток, . 16, სქოლიო.

ცხადია, - ბერძნული ტექსტი, საიდანაც ექვთიმე შარვაშიძის, წყვე-
 ული იყო "სიბუკის-გუბანი"-ს შარვაშიძის განმარტებით სპეციალურ ექვთი-
 მე ასე ასრულებს: "ნ წესბად მისი დასჯილობილია მათჳსა." ¹ ექვთი-
 მე სრულიად ნათლად აღგვიჩინა მასვედრით განმარტება "სიბუკის-გუბანი"-
 ბერძნული წესების უნაკლებობას და ამითვე - მის წინამძღობარ "ცხ-
 ვრებიან" ბერძნული ტექსტის "დაკლებულობას". ეს ამონაწერი ორივე
 შედარებით ბერძნული ტექსტის დიდ სიძველედ მივთვლით, განსა-
 კუთრებით, მიწვევით შედარებით, - "დაკლებული" იყო "ცხვრებიან"
 შედარებითად ბერძნული წესბად.

ახდენდა რა "დაკლებული" დღეის მივსებას, განსაკუთრებულ-
 ბა, რატომ მივსება შედარებით დროის განმარტების ორი ანსატყასი ალ-
 რეთა.

დარწმუნებია მათსივე ადრინდელი წერილი ანსატყასი ბერძნულ-
 მით. ინტერპრეტაციით, რატომც აქად. კ. კუპილიძე მივთვლით /იღვდა
 რა ასეთი წერილის არსებობა/, დარწმუნებული იყო, რომ მათსივე
 იგი დასწერა დასიკავით, სიკვდილის წინ; ამისდაკვალად, მათსივე
 ორი მიწაწიდან მასზე ადრე უნდა მიმკვლავროს ანსატყასი ხუცუბი.
 რაც შეეხება ანსატყასი ბერძნულ, უარყოფით რედაქციით ის კონსტანტინე
 იმპერატორის სიკვდილის შემდეგ მიწაწი დაბრუნდა საბერძნულში და
 იქ განდარდა. ეს ცნობაც მივსება. მედროს განმარტების უსუსარით
 ცნობებით ანსატყასი ხუცუბი /ბერძნულ - უარყოფით რედაქციით/ განდარდა
 ალ დასიკავით 666 წ. 11 ოქტომბერს², მათინ რომც კონსტანტინე იმ-
 პერატორი განდარდა 666 წ. ინტერპრეტაციისათვის ცნობილი იყო,
 რომ ანსატყასი /ხუცუბი/ თანამედროვეებს ვახვით დასიკავით ვა-
 ასაბლებულ მიწაწი ცხვრებიან. არ იღვდა რა იმ წერილის არსებობა,
 რომელიც ანსატყასი ამას მივთვლით, მან იკვლისთა, რომ ანსატ-
 ტასი დაბრუნდა სამშობლოში და თანამედროვეებს მიწაწი ინტერპრეტაცია
 შემდეგ მიწაწი შეესაბამა.

1. კიბინი, 66.

2. Жизнь престо. М. Исповедника. Правосл. Собрания, 1857, стр. IV, 355.

ტექსტში არსებულ სხვა ინტერპრეტაციებსა და ფაქტობრივ შეუსაბამ-
ებებთან ერთად, მივიჩნევთ, რომ ეს არსებითად არსებითად არსებითად
რომ საფუძვლიანი ინტერპრეტაციის გამოყენების შემთხვევაში რედაქციის
ჩვენთვის "ცხოვრების" ავტორის შესახებ ან მისთვის მივითხოვთ იგი.

საფინანსო ნაწილში შევსებული ნაწილი, სადაც აქვდა მთავრობის
დასაცემი მთავრობის შესახებ, მაგრამ არსებითად გამოარ-
ღდება არ შეიძლება მიუძღვნოს იმ მუხარამბრის, რომ საფინანსო მონაწი-
ლეები შეიძლება მიუძღვნოს მათთვის. იგი შეიძლება განვიხილოთ და
მისთვის დედასთან შეიძლება მიუძღვნოს.

2. აქვდა კ. კვარაცხელიძე ერთ-ერთ წყაროში დაყრდნობით, სადაც
ნათქვამი იყო, რომ "ცხოვრება" დაიწერა ეპისკოპოს ნიკოლოზის სურვი-
ლით¹, დასაყვანილია: "Впоследствии не решительный² / შეიძლება გან-
ვიხილოთ, გ. შ. / была преобладаема просьбы епископа
Николая, и он принялся за составление настоящего Жития."³
არსებითად ინტერპრეტაციის მიხედვით შეიძლება, ეპისკოპოსის ნიკო-
ლოზი "ცხოვრების" სხვა რედაქციის მისთვის, საჭირო ვიხილოთ-
ას არ ვხედავთ არსებითად. მუხარამბრის, რომ შეიძლება განვიხილოთ ეპ-
ისკოპოსის ნიკოლოზის წაქვედრით შეიძლება მათთვის "ცხოვრების" დასა-
ყვანის, ამით არ ვხედავთ.

3. მათთვის "ცხოვრების" მიხედვით რედაქცია, რომელიც გიორგი
მთაწმიდელის სურნაქსარისა⁴ დასაყვანილია 895-906 წ. ბერ-
ძნელი სურნაქსარისა⁵, ე. ი. IX ს. ბიძგის ბერძნულ ენაზე არსებობს
მათთვის "ცხოვრების" მიხედვით სურნაქსარული რედაქცია. ამასთან, რომ
იგი გამოყენებულია ვრცელი ქართული ტექსტის რედაქციისთვის, რასაც ად-
ასტორებს ადგილი მის ზუსტი დამატება.⁶

1. Жизнь препод. М. Ценовезника. Правосл. Собеседник, 1857, стр. 14.
2. დასაყვანილია შეიძლება და დასაყვანილია, დასაყვანილია მათთვის
"ცხოვრება".
3. Тр. К. Д. Ак. 12
4. А 626, 529-531.
5. Тр. К. Д. Ак. 3
6. იგივე.

ცნობილია, რომ "ცხოვრებათა" ვრცელი რედაქციების მიკვლეუ სტრუქტურულ რედაქციებში დადასტოვებული ხელმოწერის დაწვრილებანი საკმაოდ დიდ ბრუნს შექმნის, მათი გასაჯერებელი მიმდევრების პირდაპირი. შეუძლებელია 813 წ. შექმნილი დაწვრილი ვრცელი რედაქციის სინაქსარული დადასტოვების საჭიროება ყოველივე იმისთვის სასურველი ბოლოს. "ცხოვრებათა" ვრცელი რედაქციის სინაქსარული შექმნილების დასრულება 813 წ. იქვე დადასტოს მისი დაწვრილი თარიღი.

4. რამდენიმედაც არსებობს დადასტოვებული იმისთვის, რომ VII ს. დაწვრილი ანტიკურობის დადასტოვებული და შეივსოს სხვადასხვა პირთა მიერ X ს. ბიზანტიის /რომა იგი ექვთიმეი მარკომინა/, ამდენამდევე შეუძლებელია იმის წარმოადგენა, რომ 813 წ. შექმნილი დაწვრილი ანტიკურობის დადასტოვებული და შეივსება დასაბუთებით ურთი სასურველი ნაშრომი.

5. ჩვენ ვეძიებთ მიმდევრულად ქართული რედაქციის არი ინტერპრეტაციის /რომელიც კონსტანტინოპოლისი მასტრონიუსის ჩამოყვანის არი მიმდევრების და არი ანასტასიუსის ურთიმდევრული აქტივობა/ დადასტოვებული ბერძნულ მიმდევრულად - ანასტასიუსის სინაქსარის და ურთიმდევრული აქტივობის ანტიკურობის. ურთი მათგანი /ანასტასიუსის სინაქსარის ანტიკურობა/ დაწვრილია VII ს. მიმდევრულად, მიმდევრული კი, როგორც პირდაპირ. ა. ბრილიანტიანი მიმდევრულად, ურთიმდევრული დასტოვების შედასტოვების არსებულ მასალებს მიმდევრულად, უ. ი. VIII სასურველია.

ამ ანტიკურობათა წყარო იმი დროისათვის შეიქმნილები ყოველივე მდროისი "Hypomnesticy" და ანასტასიუსის ხელისუფლების წერილი. მათგანი ამ წყაროებითი დასტოვებითი შექმნილებითი ანტიკურობის არი შეიქმნილები იმის დასტოვებული შექმნილებითი.

ორივე ანტიკურობის წყარო უნდა ყოველივე მდროისი დასტოვების "ცხოვრებათა" მასტრონიუსის, რომელიც ამ დროისათვის /VII ს./ შექმნილი ყოველივე დასტოვებული არი ინტერპრეტაცია.

6. ჩვენ დასტოვებულია "მოსახლენობის" /"Hypomnesticum" / ქართული ვერსიის ურთიმდევრული ანტიკურობა, რომელიც ასე იკითხება: "ბილი

ორნი საკუთარნი ძმანი ვიყვნით ამისნი მისწვნველნი და ჩვენგან
 განმავსებნივე შეესწავებულათ აქსა აქწერასა მიმცემელნი. და ერ-
 თისა ვიღვრებ სახელით თეოდოსი, ხელთ მეთონისაი თეოდორე."¹ ეს
 ადგილი შეიძლება ჩავვარად იქნას გაგებული; მსიუღებები მაქსი-
 მიუს შესახება დაწერისა თეოდოსი განგრძობაც და თეოდორე საუღე-
 თსაც ან "მოსახსენებლის" ავტორის ჩრდილ ძმა. მუნდრუანება ის-
 აობა და ქარაული ვერსიის ეს ჩველება სრულიად გასაგები და ეტი-
 ვიმილსანული ხდება შეშლელი მიმდევრის/გამავსებლის/წინებით: 1935 წ.
 R. Devreesse -მ გამოსცა "მოსახსენებლის" /"Hypomnesticum"
 ბერძნული ტექსტი² გამომცემლის სახელმწიფოსნი მოსახსენებელი დასტუ-
 ბიტი ეკუთვნის არა თეოდოსის, არამედ მის ძმას თეოდორე საუღე-
 თს. Devreesse -ს მხარე დაუჭირა Erhard -მ³. 1933 წ.
 ამასვე ვარაუდობდა P. Peeters -მ⁴.

"მოსახსენებლის" ქარაული ვერსიის შეგვიერთი სხვა მუნდრუ-
 ანი ადგილიც გასაგები და ნათელი ხდება, როცა მის ავტორად ით-
 ვლება თეოდორე საუღეთსი და არა თეოდოსი განგრელი.

ამგვარად, ქარაული რედაქცია "მოსახსენებლისა" მიუთითებს
 უაქტს, რომ მაქსიმუს ცნობრება აქწერას თეოდოსიმაც და თეოდორე-
 აც. რადგან ავთო "მოსახსენებლის" ავტორი თეოდორეა, თეოდოსი
 ჩრება სხვა მსიუღების, ეს რომლის_მუ არა წინამდებარე "ცნოვ-
 რების" ავტორად.

სახელმწიფო არ არის არ ვერწმუნით "მოსახსენებლის" ქარაული
 ვერსიის ავტორის, ბიზანტიის მწერლობის ერთ-ერთი მსხვილი ჯიგო-
 რის, ილანე ქსიფიდიონოსის ამ ჩველებას, რომლითაც დასაბურობა,
 რომ მაქსიმუს "ცნოვრების" ავტორია თეოდოსი განგრელი.

1. ეტიკული, ტ.3, 306.

2. *Analita Hollandiana*, t. 53, fase I et p. 48-80.
 ეს და მიმდევროს ჩრ ცნობაც ამოღებულია ს. ყაუხჩიძის წიგ-
 ნიდან "გორაკა", IV, 1, 39.

3. მკ, 35, 474

4. A. Boll. t 54, 241-242.

წ. ეს ბოღს; არ შეიძლება ანგარიში არ გამოვიწიოთ იმას, რამე
 თხზულების მთარგმნელია ბერძნულ მიწერაშიაში ისე ღრმად განსწავ-
 ლული პირი, რეგორიცაა ექვთიმე ამონელი. ექვთიმეს შეიძლება
 არ ცოდნობა, რამე ანასტასი ბერნი უფრო ადრე ვარდაიფება, ვიდრე
 ანასტასი ხუცესი, მაგრამ არ შეიძლება მას ისეთი უნდობლობა გა-
 მოვუცხადოთ, თითქოს მან არ იცოდეს, ვის თხზულებას მარგმნიდა.

X
X X

მაქსიმე ალესანდრის "ცხოვრებაში" შემოგვიწვას მრავალი
 ძვირფასი ცნობა დაჟეოსის მკვიდრთა გოგრაფიული პუნქტისა და პო-
 დიტკურ-საზოგადოებრივი ცხოვრების შესახებ VII საუკუნეში. ტე-
 ქსტში მოხსენიებული გოგრაფიული პუნქტების დადგენას აკად. კ.
 კეკელიძემ თავისი 1912 წლის გამოკვლევის დიდი ნაწილი მოაწოდებ.
 1917 წ. პრეფ. ა. ბრილიანტოვმა სპეციალური შრომა უძღვნა ამ სა-
 კითხს¹. აკად. კ. კეკელიძისა და ა. ბრილიანტოვის გამოკვლევათა
 საფუძველზე მკვიდრთა შენიშვნა გამოაქვა პრეფ. ს. ყაუხჩიშვილმა²

მაქსიმეს "ცხოვრება" ასახელებს შემდეგ გოგრაფიულ პუნქტ-
 ებს: პომან / ტომარინ³, Συμαεὺς, Συμαεὺς⁴ /, კლონი / Σκα-
 ζοειν⁵ /, მუსკოლი / Βουκόλου⁶ / დაკოვერი / Βακχελ⁷ /.

-
1. შემოთქმისხელებული ნაშრომი, „Χρυσ. βουκοκ“, τ. VI, βιβ. 1, 1917.
 2. გოგრაფია, IV, 1, 51-57.
 3. თეოლოგიის განგრედიის "მოსახლეობის" ჯანაული ვერსია, კ. კე-
 კელიძე, ეჭ. III, 307.
 4. Vat. gr. 1671 1, 149, x^b. გოგრაფიული პუნქტების სახელები
 ბერძნული და ლათინური ვარიანტები სათანადო ტექსტების მი-
 თხრობასთან ერთად ჩვენ მოგვსაქვს პრეფ. ა. ბრილიანტოვის ნაშრო-
 მიდან, Χρυσ. βουκοκ, 50-62
 5. Migne, PG, 90, 108 B.
 6. მუსკოვის სინოდალური მიხილითების ხელნაწერი 1380, ლინც. 2510
 7. იქვე.
 8. იქვე.

განვიხილოთ ცალკე პუნქტებში:

ა/ **კლტარი და მისკვლევი.** ამრიგად პუნქტებშია, სადაც დაბეჭდათ ჩამოყვანის შედეგად მონაპირებში იქნენ ანასტასი ბუგეის და ანასტასი ბერი, დახატულია კლტარი და მისკვლევი. აკად. კ. კვეციანი-ძე მიუთითებს ჩვენზე პუნქტის აღვნიშნავთ. კლტარი თუ კლტარი მიღწერაში იმავდეს სახელის დასაბუთებლად მიღწერაში სრულად კლტარის მიღწერაში.¹ ცხებ-სიბინაში მისკვლევი აღვნიშნავთ იმის მიხედვით.²

ბ/ **მაკვეთრი.** ამ ცხებში ანასტასი ბერი მონაპირებს მისკვლევის ცხებში გამოყვანის შედეგად. აკად. კ. კვეციანი-ძე უთვლიან, რომ აქ იგულისხმება დიმიტრი ცხებ მაკვეთრი, რომლის შესახებ ვახუშტი წერს: "ბოლო გორდობაში ვიდრე კავკასიაში არს ბოლო დიმიტრი სხ, უწიკვლები მაკვეთრად. არამედ მოიგოს სახელი ესე გარემოსა მთასაჲს, კვეთსათჳთ მიღწერისა, იხილეთ ესე მთა კვეთრი, ანუ ცხინოსაჲს ჟრისად დასაბუთა მიწვეთ, მაკვეთრისა."³

ს. **საქართველოში იმის დახატვაში** წერს: "მაკვეთრის გაიგონებას დაკვეთა - სხანა ემიტირება ხელს უშლის ის გარემოება, რომ ბიზანტიური ეპოქის ბერძნული წყვეთ დასაბუთებულია და ის "მ"-ს არ უღრის. რა ლეჟა უნდა, რომელსაც დასაბუთება დავალებზე წერილი, გარკვეული დამწერლობის მიწვეთ, სიტყვებში /მაგ. მამა, მთავარი და მისა./, აქ ბიზანტიური ბერძნული კვლევის მიხედვითაა - იხილეთ, მაგნიტი გამოსაღებას ახლანდელი ინგლისური th -ს მისაგონადა, ბოლო ქართული იხილეთ "მ"-ს /დვდელი წი -ს შენაბეჭდვის/.

ღ -ს გადმოცემა "მ"-სთან ბიზანტიური ეპოქაშიც არის შენაბეჭდვის მაგნიტი მიხედვით დიმიტრიული გონი /მე. იხილეთ კვეციანის მიერ დახატული სიტყვები: "მთავარი" "მთავარი" და მისა./ ბოლო ანასტასი-

1. Tr. K. D. Ak. 26
2. იქვე, 28.
3. გორგონა, 1941 წ. 149.

ნობრულის გზით შექმნილი ჭორბუბისაგვის ბიზანტიური ეპოქის *S* -ს უფრო შედეგად "6", და, ამინიარა, *Oxycelis* -ს შეუსაბუნსად ჩვენ უფრო "ცაგერი" შეგვიძლია მივიჩნიოთ, ვიდრე "თაკვერი" /ცაგერიში" "3" გადმოცემის *K* -ით და არა *L* -ით, რადგან უკანასკნელ შემთხვევაში *Y* გაბანაბლებიან გზით "2" გადმოცემისა¹."

მაგრამ თუცა ამ მსჯელობიდან ჩანს, რომ "3" -ს ხმაურება გასპირანტების გარეშე /ძველებურად/ ხდებოდა ბიზანტიური ეპოქის ბერძნულში, ხალხ ჭრადივისაგვის ყველაზე უფრო საკუთარ სახედას გადმოცემისას უნდა უჩინა თავი. ქარბული რედაქციის "თაკვერი" კი ყოველგვარი ჭორბუბისაგვის გარეშე ფაქტიური არსებობითაა დარბუბში დადასტურებული. ამას გარდა: ანასტასი აპოკრიფისარის წერილში ამ ცნობის ადგილმდებარეობა ასეა დასტუბებული - "*juxta Hiberiam*" / იბერიის გვერდით, ახლანა². თაკვერის ცნებეს კი უფრო ახლო მდებარეობა აქვს ძველ იბერიასთან, ვიდრე ცაგერს. თანაც ცაგერის ცნებეს, როგორც ასეა, არ იცნობს ჩველი ქარბული და ხდობისაწველში ბერძნული მასალები, საპირისპირიდა თაკვერის ცნობა. ექვემდებარეობს ვერ ვეცნობთ უარს, როგორც სათანადოდ გარკვეულს ამ საკითხში; "ცაგერების" ურთი რედაქციის კითხვობის "*Oxheia*"³, მეთოდ - "*Thakuria*"⁴, ხალხ ქარბული - "თაკვერი", ეს იმას მიუთითებს, რომ ექვემდებარეობს ყოველგვარს, აქვს ბეჯითად სწავლობდა და ამისტუბიდა იმას, რის შეუსაბუნსად სწორდა, რაც გამორიცხავს შემთხვევითობას და, პირიქით, იმას გაბანაბებს, რომ კონკრეტულად ეს საკითხი სათანადოდ დადგინების და შეუსაბუნსად იმითქმის ყოველდა მთარგმნელის ხეობა.

1. გორგვიკა, IV, 1, 57:
2. *Migne*, t 90, 174 A.
3. მისკოვის სინ. ბიბ. ხდენაწერი 11360, ჟურნ. 251.
4. *Migne*, t 90, 174 A.

ჩვენ არ შევიძინებთ მატსიმე აღმსარებელთან დაკავშირებულ სხვა წყაროებში მოხსენიებულ გეოგრაფიულ პუნქტებზე. აკად. კ. კიკელიძის, პრფ. ა. ბრილიანტოვისა და აკად. ს. ყაუხჩიშვილის მიმოხილული შრომები ჭარბად მითითებენ ამ საკითხებს.

საკითხს, რომლის ირგვლივ დღემდე მავს იჭრის მივლინებულ ამირთა სხვაობა, მატსიმე აღმსარებლის უკანასკნელი ადგილსამყოფელია და საფლავის მუსიკი განსამიჯნა წარმოადგენს.

ცნობა, სადაც მატსიმე აღმსარებელი მოადავს და, სადაც მან სიტყვებზე დაასრულა, ყველა ბერიწული და ქართული წყარო მთელი ფონეტიკური განსხვავებით ასახელებს ერთ პუნქტს: Σχημαρῖς-Σχημά-
 ρου-Σχημαρῶν-Σχημαρῖν-Σχημαρῖν / ბერძნულად /;
 Schemarīs-Schemarūm-Schēmarīs-Shemarīs / დაბრუნება /;
 / დამარ-ქიშარინ / ქართულად /.

სხვადასხვა წყაროს ჩვენებას აერთიანებს ისიც, რომ ყველა მათგანი ამ ცნობს დაზიკის მთავრობის ჩრდილოეთ ნაწილში მიუთითებს.

ანასტასი აპოკრიფის რეზიდი რამდენიმე უფრო აკონკრეტებს ცნობს მდებარეობას. მისი სიტყვებით, ანასტასი მოადავს "... в крепости, называемой Схиомарч (с) расположена той близ народа называемого Аланачи," როგორც ცნობილია, ძველი ბერძნული წყაროები აღნიშნავენ მოხსენიებულ დაზიკის ჩრდილო-აღმოსავლეთით მოსახლე ცნობებს.

ცნობები მატსიმეს მესახებ საძიებელია შემდეგდროინდელ მონაწილურ მწერლობაში. ასეა, მაგალითად, "ცნობები" ანდრია მრგვილისა, რომელიც IX ს. დასაწყისში შეადგინა ეპიკარე კონსტანტინეპოლიში.

1. христ. восток, 55
 2. БВ, 1917, Ноябрь, 163

ანდროს სკოლამ ქანსენტიანს და მათებსავე ურთავ, როგორც "ცნობრება" მოგვითხრობს, მესამე მოგზაურობისას ედესიდან იბერიისკენ ჩამოვიდა. ფაშისავე გადგილად ანდროს ჩავიდა სვანეთს, სადაც ხელიწყდებოდა ქაღებზე დაუფრთხილად, რის გამოც მოგვიწოდებდა ქადაგებამ წარმატებულად დასამთავრდა. შემდეგ ვკითხვართ: *И прихода в Химари град: Тут же го днесъ (зено) еси покой многострастнику Максиму.*¹

უპოვანვე კონსტანტინეპოლელი პიმარის ციხის უფრო მუსტ კოორდინაციას იძლევა, იგი სვანეთის გვირგვინსა სადღაც.

ხოლო ვახუშტი სწერს: "ამას ზეით /დაპარაკოთ ცაგორზე, გ. ზ. არს მოწასტერი, წოდებული მაქსიმე ალმისარებლისა, და მუნ არს მაქსიმე ალმისარებელი დატყდელი. არს მშვიდნიერ-მენი, კეთილს ადგილს და აწ ხუტის ამარად. მას ზეით, ცხენისწყალზედ არს კავკასიის ძირს მურის ციხე, არვისგან მემუსარგოდ-აღებული, აქედან გადადის გზა სვანეთს."²

ვახუშტი კონკრეტულად თითქმის მასწავლებს საზღვარს ადგილს. მაქსიმე ალმისარებლის მოწასტერი ვახუშტის ალმისარებელი აქვს რუქაშიც.³ რამ მაქსიმე მურის ციხეში იყო მოთავსებული, ამას ვახუშტი პირდაპირ არ ამბობს, მაგრამ ეს ჩანს კონკრეტული.

მაქსიმეს სახელობის მოწასტერის ნანგრევები ძველმა მონარქუნებულ მურის ციხესთან, ხოლო ადგილობრივი ხალხური გადმოცემები ადასტურებენ, რომ იქ დავრძალვითა წმინდა მაქსიმე. ადგილობრივი გადმოცემით მაქსიმე მოუკლავს სოფელ დეხვირში /იქვე დიხუში/ მცხოვრებ გლეხს. ურთულ ამ გლეხთან დოგვის დროს მიხლდა მაქსიმე. მაშინვე დაუწყია ძლიერი წივილი. იგივე განმეორებულა მეორეჯერ. გლეხს თქმე დიდ წიანს აყენებდა წივილი და მას მაქსიმე მოუკლავს. მივსადებელი დაუკრძალავთ დეხვირში. მაგრამ

მოწამის სურს ხალხი მიუხედავად, რომ დეხვირის სასაფლაო მის-
 1. *ЖС.МНП, т. 189, 1877 г., февраль, стр. 11, П. Г. Василевский, Хожение апостола Андрея в стране Мирмидонян, 168*
 2. *გოგრაძის, 1941 წ. 149.*

3. *Brosset, карта №5 - მიხილვით პრეზ. ა. ბრინლიანისგან, христ. восток. 53*

ფრის ანასასტურველი იყო. ცხელდარი ვადაუკანიათ სხვაგან. ვანში-
 რებულ იგივე ამბავი. მაშინ ცხელდარი მარხილზე დაუდგიათ და მარ-
 ხილში შეიშული ხარები ნებაში მიუშვიათ. ხარებს მარხილი წაუღ-
 იათ და შექერვებულან ღვთაუნდელი მატსიმეს სახელწოდის მონასტრის
 ნანგრევებთან. თათებს ამ ღვიძლან მღვდის ჩვეულება, რომელიც ღვე-
 მიდე ცოცხლობს მახლობელ სოფლებში; ძლიერი წვამებისა და ნიაღვრე-
 ბის დროს სოფლებში კისერზე ჩამოცვამენ წინელსაგან დაწნულ გვი-
 რგვინებს და ჭებშიშველი მივიშვრებიან მონასტრისაკენ იმავე გზით,
 რომელიც მატსიმეს ცხელდარი წამდეს ხარებმა. სახლავში დოცოდობ-
 ენი და უკან ბრუნდებიან ღრმად ჩქმენით, რთი წმინტის მატსიმე შეის-
 მიენს მათ თხოვნას!

ღვრხუმში შენახულია ამ ღვინის ვარკანგები და სხვა თქმუ-
 ლებები მატსიმეს შესახებ. გოგონათი მათგანი აღწესსხული აქვს
 ანთა. ა. ბრინდიანტოვს, გოგონათი ჩვენმა ღვრხუმელმა ამხანაგებმე-
 აც მოგვაწოდეს. ყველა ისინი მატსიმე აღმსარებლის სახლავს მურ-
 რის მახლობლად ღვემიდე დარჩენილი მონასტრის ნანგრევებთან მიუთი-
 თებენ.

რთი მატსიმე აღმსარებელი მურის ციხესთანაა დაკრძალული,
 ანას ამტკიცებს საუკვლესო მუშეუმის ხელნაწერი №222, სადაც XII
 ს. სქოდასტის ხელთ მიწერილია:

ამის წეს მატსიმე	მანდობდად
უს ნაწილნი მას	ცაგორისა

მინაწერის მუშაში არის ძველადგასაარვევი, თითქმის ღვრვადასუ-
 ლი ასოები, სადაც აკად. ვ. ვავთლიძე ვარაუდობს მინაწერის მურის
 ციხეზე და შენიშვნათი ვანდაცვას: "Грузинские слова, соот-
 ветствующие выражению „в крепости Мури“ транскриби-
 рованы трудноразабираемыми тенери, ноги это сшег-
 шими, греческими буквами".²

1. Тр. К. Д. Ак. 35
 2. Тр. К. Д. Ак. 35

ს. ყაუხჩიძის მიხედვით არ იზიარებდა არაქრისტიანული ასოების ასე წაკითხვას: "სიღმინაწერის 440 გვერდის არშინაზე მოთავსებული არაქრისტიანული ასოები არავითარ ნიშანს არ ატარებდნენ ბუნებრივი დამწერლობისას. ეს ასოები განიხილულია აგრეთვე სიბრძნული და ანბანული დამწერლობის მცოდნეობა მიერაც, და მათი აზრით უფრო საჭიროებელია, რამ არა ანბანული ასოები იყოს, ხოლო ამ მინაწერის შინაარსის ამოცნობვა ჯერ ვერ მოხერხდა!"

როგორც არ უნდა იყოს, ეს მინაწერი იმას მაინც მიუთითებს ამჟამად, რამ მათსიმე დაკრძალულია საგრიის მახლობლად. მუნი კი საგრიდან ერთი კმ-ითაა დასადგობული² და არ არსებობს არავითარი საჭიროებელი ვიდეო მათსიმეს საფლავი "მანდობლად საგრიისა", და ამასთანავე, არა მუნიში.

ჩვენ მიგვაჩინა, რამ უფროდ ანგარიშგასაწევია ანასტასი აპოკრიფის წერილის ეს მინიშვნა: "Потом и другое пущо, которое на святой его могиле божественно (свыше) совершается и которое до настоящего времени видят и рассказывают обитатели крепости той (დაპირდაპირ „Схимарион“-ის ციხე ყუბაზე)... Именно: три лампы светоносие в каждую ночь освещают могилу того святого мученика Максима"³

ციხე, სადაც მათსიმე იყო ააგობრებაში, და მისივე განსაცდენების აღვლილი ისე ახლოს ყუბიდა ერთმანეთთან, რამ ციხის მთლიანადრეებს შეეძლოა დამითაც კი დაუნახათ სასაფლაოს მიდამოები. ეს მინაწემდე ყველაზე უფრო უდგება მუნი, სადაც მაღალ მთაზე ციხეა მოთავსებული და მთის ძირში, ციხიდან "200 საყენის"⁴ მოცილებილი, მათსიმეს სახელობის მინასტერი. ანასტასი აპოკრიფის წერილი, როგორც ცნობილია, ყველაზე უშუალოდ და უსაუბრო წყაროა მათსიმეს

1. გვერდი, IV, 1, 55.

2. Христ. восток, 24

3. ВВ. 1913г, ноябрь, 168

4. Христ. восток, 24.

ცხოვრების საკვლევა.

ამგვარად, მაქსიმე აღმსარებლის პატივითა და სახელად
აღვიძის მურში ძიების შედეგად, რაც მეცნიერულ ლიტერატურაში
პირველად აკად. კ. კავალიძემ წამოაყენა, დასტურდება დღემდე
შენახული ხელნაწი გადმოცემებით, 11222 ხელნაწერი, ვახუშტის
"გეოგრაფიკი" და ანასტასი აპოკრიფისაგან წერილობით.

უძველესი და უმნიშვნელოვანესი იქნებოდა ადგილობრივი ცოცხალი
ხალხმკვლელობის დღეს ხმარებული სახელწოდების /"მური"/ დამო-
კიდებულების დადგენა ძველ Σχήμελς-Σχημέλς -თან, მიუ-
ხედავად რომ დამატებით ამ სახელად აღნიშნული ურთიან და გა-
ორკვეს Σχήμελς-Σχημέλς -დან "მურის" წარმოშობის ვინა-
ობა, მაქსიმე პატივითა და აღვიძის საკითხი სამართლად გადაწყვიტოს.

აკად. კ. კავალიძემ 1912 წ. სვალა აქვსნა "მური", როგორც მიუ-
ძვარი "Σχήμελς"-ის ნაწილი: "Σχήμελς есть, но на-
шему, сумма двух писю грузинских слов, изме-
нившихся в греческом произношении: Σ(ι)χυ +
Μορελς = Цихе-Мурис, из коих последнее „Мурис“
есть форма родительского падежа от Мурч.
Цихе-Мурис значил крепость Мурская, или
точнее, крепость местности Мурч, крепость
находящаяся в местности Мурч." 1

აკად. ნ. მარია ამ განიხილა ასევე 1913 წ. პირველ
მნიშვნელოვანდ მიწერილ წერილში აკად. ნ. მარი თვის აზრს ასე
ასახელებდა: "Этимология Σ(ι)χυ+Μορελς остроумна, но
не вижу для нее ни почвы, ни поддержки: 1) кто зна-
ет в таком случае Мур? 2) Поставив этот вопрос, ста-
новимся перед другим: какого времени термин? а
а) если позднейшего, то есть после VII-VIII-го века,
то следовало бы ему звучить Μορελς-Σιδε (Μο-
ρελς ε(ι)χυ), а не Σιδε-Μορελς; б) если это древний
термин, до VII-го века, то ни в Лехум, ни вообще

в западной Грузии географические термины нельзя объяснить коренными грузинскими (картскими) словами, во всяком случае надо привести специальное обоснование искания картской этимологии, а раньше всего надо исчерпать средства тубал-кайтских языков, т.е. лазского и мингрельского или специфически сванского коренного слоя. Засим погелу раскицивати внове вводишим гласными (с) согласные *sq(ek)*, когда это -обязная излюбленная тубал-кайтская (лазская - ханская), мингрельская, а отчасти и сванская) группа согласных".²

აქად. ნ. მარის საბჭოებო უმულო ანგარიშგასაწვინა, მარსამ იგი სრულად არ ჯდისმომბს უარყოს "Σχῦδέις"-Σχῦδέις "-იღამ "მურის წარმოშობის სხვა გზის ძიება. ასევე ძიებებს წარმატებებს აგრძელებს ადასტურებს ის კვლევა, რომელიც "Σχῦδέις"-Σχῦδέις" ტერმინთან დაკავშირებით ჩაატარა არქეო. ა. ბრილიანტოვმა.

ახლანდელი გეოგრაფიული ტერმინს "მური" აქვს ნაწილობრივი მსგავსება ძველ "Σχῦδέις" -თან, კერძოდ მის მთლიან ნაწილთან. მარსამ მაშინაც კი, როცა ამ საბულის წარმოშობა მხედრი "Σχῦδέ-ეის" -იღამ ან, საერთოდ, მათი ღრმგვისტერი ურთიერთობა ჯერ კიდევ ამოსახსნელი რჩება, მურის რეალური იგივეობა ამ ციხესთან მიიღწება საკმაოდ დასაბუთებულ დადასტურებას ისტორიული მტკიცებუ-რისით იმ შემთხვევაშიც თუკი მხედრიც და მხედრიც ძველ ძეგლებში აღმოჩნდებოდა მიიჩნევა ახლანდელი მურის რაიონში ისევე ციხის არსებობაზე, რომელსაც ან "Σχῦδέις" აქვია ან იმდენად ახლაც ამ საბულის, რომ ჯანსაყუთრებულ სიძველის გარეშე შეიძლება მათი გაიგოვება.

ამ გზით წავიდა არქეო. ა. ბრილიანტოვი, რომელმაც წამოაყენა და ღრმა მდებრივი ძიებით ცხადყო მოსაზრება, რომ VII ს. დოკუმე-

1. А. Бриллиантов, Христ. воеток, 58

ընթացին Σχολήεις սենց անապորոս առ ան յ. ք. "Οὐχέλμερουν" / շրիմերրոհին / 3րդդարի յըսարիղղին քիցնի VI ս. ճանչրկն Յըսան- յն ճա, որի 3րդդարին ան սանղղի առնսընղղի ճոնղ ոմքոթըն, որոթը յս անղղ ճոնսընղղ ճոնղառն, սքոթը աննղղղղ ճոնրն րա- ոհնի.

3րդդարի յըսարիղղին ոչսքոնրանղ ոմնրաթոհն ճոնրն Յըսան- յն ճա ճաքրիղղ առնղղղն¹ VIII քիցնի առքոթոնրոնն ճոնրնղղնս ճա ճաքրնն ճոնրղղղն ճանրսղղղն. սն ճոնրղղն ճաքրնղղղն / 553 ճոնղղ / ճա ճանսրղղ առքոթղղ յքն անառն սքոնսքո- ճա.²

3րդդարի առքոթոնրոնն, որի ճան ճոնղղղ, րա ճանրնղ ճաճա- անրն ճանրսղղղն սարղղն ճոնրնղղղն ճոն ճաքրն ճանչրկն ճաճ- անր ճանղղ անրղղղղղղ, ճան ճան ճոնրն Mourxelyeis - ոնսքո ճա սք սանրնղղղղ ճոնսքան ճոնանն սաճոնն ճաքրնն ճոնղղ ճոնղ- սոնսքրղ ոհոնի. սն ճոնն 3րդդարն ճոնղղղղ ճոնղն Κοζάου, ճաքրն յո յըսանղղղ Κοζαίς .

"ճոնաննն ճանրնղղղ յո, - առքոթոնրոնն 3րդդարի յըսարիղղ, անրն ճոնղղ ճանրն ճոնղ, սանղղղ ճոնրնղղղն. սք ճանղղղ ճաք- յնն յանրն ճոնղղղ ոնսքո. սն ճոնն ճաքրնն առնսքրնղղղն ճոնղղ- ճոնղղ ճանրղղղղղ ոհոնսղղ ճանրնսքոնղ - սն, սք ճանրնսքրն ճոն- ճոնրղղ ճաճղղ ճանրն ճանրն. յոնղղղն սաճոնղղղղ ճանրղղ ճան ճա- քրն ճա առնրնսքրնղղղղն ճանրնղղղն ճոնրնղղ, որի ճոնրնղղղնն ճոնղղն ճանրնսքոն ճոնրնղղղղն, սն սքոնսքոն ճա ճոնրնղղղղղղ ճաքրնրնսքոն յոնղղ, առնղղ յս ճոնրնն ճանր ճոնրնղղղղղղ ոչս. ճո- ճանղղն, առնրնսքրնղղղղղ ոհոնրնրնն ոնղղ ճաքրնն ճա ճոնրնղղ- յնն սն ճոնրնղղղնսքրն ճան առնրնղղղ ճա.³

Սա ճոնրնղղղղն 3րդդարն ճոնրն առնսընղղղ ճոնրնղղղղն ճոնղ.

1. ճոնրնղղղ, ճ. 2.
 2. ճոնրնղղղ, ճ. 3.
 3. ճոնրնղղղ, ճ. 2, 164.

საფრანგული გეოგრაფიის მკვლევარმა Dutois de Montpereux-მა გამოაქვეყნა აზრი, რომ უჭიმვერიოვანი მღვმარეობა ქუთაისის პირდაპირ ჩრდილს მარჯვენა ნაპირზე, ე.წ. ანტიკლის გორაზე, ცნობს და აქედან აღური საკრებულთ ჭაბრის ახლანდელი ნაგებობების ადგილზე¹. ეს აზრი დამკვიდრდა მიწვევებში. მას იმეორებდნენ მურავიოვი² იოსელიანი³, გაქრადე⁴, ჯანაშვილი⁵ და სხვები.

პროფ. ა. ბრილიანტოვი იტყობინებს წყაროებიდან დაქვეყნებულ მონაცემებში სრულიად დამატებითად დაამტკიცა, რომ უჭიმვერიოვანი ცნობა არ მღვმარეობა ქუთაისთან, ე.წ. ანტიკლის მთაზე, და, რომ იგი უნდა ვეძიოთ უფრო ჩრდილოეთით, სვანეთის მიმართებულად.

რომ უჭიმვერიოვანი ცნობა ქუთაისის ჩრდილოეთით მღვმარეობა, და არა ქუთაისთან, მისთვის მკვლევარის აზრით უფრო ადრე გამოვა ენა ბრწყინ. ბრწყინ ვარაუდობდა, რომ ეს შეიძლება იყოს ახლანდელი დებვირის ცნობა დეკლარაციის⁶.

მაგრამ ბრწყინ ეს შენიშვნა რატომღაც უყურადღებოდ დარჩა. ამასთანავე, არ იცოდა, რა ბუნებრივი და ქარბუნებრივი დამკვიდრების "Σχυμάεις" - "ჭიმარი"-ს, როგორც მატეოსის პატივით მისთვის აღიარების შესახებ და მათი მურავნი გამოცემების შესაძლებლობაზე /რამდენადაც დამკვიდრების ჩივი მატეოსის სახელად ამ ცნობისთან უკავშირდება/, ბრწყინ ამისგან დამოუკიდებლად, მისთვის მისაზრებამა საფუძველზე უჭიმვერიოვანი ცნობის მღვმარეობა მიუთითა ადგილზე, რომელიც მთელი კომპლექსისაგან არაა დაფიქრებული მურავნიდან.

დებვირის უჭიმვერიოვანი გამოცემას ბრწყინს უკანადაცხადებს ვაქციის შენიშვნა ამ ცნობის განსაკუთრებული მნიშვნელობის შესახებ მაგრამ სრულიად შესაძლებელია, როგორც ამას პროფ. ა. ბრილიანტოვი

1. Voyage autour du Caucase, Paris, 1839, 296. ესა და ქვემოთ-მოსახილი ცნობები ამოღებულია ბრილიანტოვის ნაშრომიდან, Христ. восток, 52

2. Грузия и Армения, IV, СПб, 1848, 143, 146

3. Города существовавшие и существующие в Грузии, СПб, 1853

4. Лазика и борьба за нее персов с Византийцами, 35. Кавказ, 31

5. მისი თარგმანი - Вахушти, Географическая, 212. 1856, №59

6. М. Brosset, Additions, St. Peterburg, 1854, 102

ერწინაირად ვადმიწოდებულნი; ასე რწმ. აქვე ხედავთ საჭირო ანკვირებას
 ვაპყრობს თნ ჟორობას მიწის. პრეფ. ა. ბრინდოანტროვის მხატვრული ამონაწერ-
 რეზიმი ახამიდე სანჯა ხელნაწერი და ბეჭდური ტექსტიდან, სადაც ამ
 სახეობის სანჯადასანჯა ვარიაანტიხა წარმოდგენილი. იგივე მდგომარეო-
 ბაა "სინთარის" ჟორობასთან დავაგვირეზიმი მათსიმივე ადმინისტრაციის
 ირგვლივ არსებულ დოკუმენტებში. საერთო პადეგრაფიული მდგომარე-
 ბის გათვალისწინებისათვის "ქუთაისისა" და "მუხრანისა" ჟორობებიც
 შეესწავლება მტკიცედ.

ასევე ღრმა ტექსტუალური ძიებისა და სათანადო ჟონტიკული
 პრეცედენტის გათვალისწინებით, პრეფ. ა. ბრინდოანტროვი აცხადებს, რწმ
 "უქიმურიონი" - "სინთარის" ჟორობის ვადმიწოდებისას ადრევეა მრ-
 ბდარი პადეგრაფიული ნიშნებიც. ჟორობა "უქიმურიონი" შემიდეგ ვადმ-
 ულით ჟორობა "სინთარის" ან პირიქით.

ავად. ს. ყაუხჩიშვილი მხარს უჭერს და ახალი საბუთებით ამ-
 აგრებს პრეფ. ა. ბრინდოანტროვის აცხადებას¹, რწმ. ვრთის ვამოყდ-
 ბით, - იგი არ იზიარებს უქიმურიონი-სინთარისის მუხის ცხებსთან
 ვარიგებებს. მისი აზრით უქიმურიონი არის არა მუხის ცხე, არა-
 მივე ის ცხე, რწმდეც ავადთა სქელასტიკოსთან რწმჯორისა² სახე-
 ლით არის მხსენებულნი და რწმდეც მარტივიდან და ხრის რაიონებ-
 ის სახედავრე არსებულ უნაჭირას მთავი ყოფიდა მთავრებულნი.

ჩვენ ვჯორთხ, რწმ უქიმურიონის რწმჯორისთან ვარიგებებს
 ხელს უშლის რამდენიმე ვარიანტი:

1/ რადვან პრეფ. მინიშნულთან აუწიქად ხელის უქიმური-
 მის, ხრთ ვავადისარსებულ არ იხსენიებს მას და მხარისს აცხადებს
 რწმჯორისზე, პრეფ. ს. ყაუხჩიშვილი აცხადებს: "მავასადამი, აქ
 ჩვენ უნდა ვავრწმდეს საქმი ვრთსა და იმავს სასიმაგრო აუწიქთან,

1. ვეორგია, 2, 171; 4, 1, 56.
 2. ვეორგია, 3, 62.

რომელიც ხან ცხინის /უჭიმვერთონის/ სახელწოდებით იხსენიებდნენ ხან კი იმ მთის /უწაგირას/ სახელწოდებით, სადაც ეს ცნებე იყო აგებული. ¹

აგათანას თბილეთის ერთი ადგილი სწავლიდა ვამერცხეაძეს ასეთი ვარაუდს. აგათანას სავეციანურად ჩერდება თნოგურისის სახელზე და ჭარბოდ გვიმთავადასწინებს ყველაფერს: "მარტინეს წაქევიებით რთბ- ელებმა მთელი მავისი ჯარით მიიღებენ იერიში თნოგურისში ჩამჯდა- რი საპარსელების წინააღმდეგ. ეს სახელი ავთიადვე შეიქმება ამ ად- გიდს შესაძლებელია იმის გამო, რომ პუტები, რომელთაც თნოგურები ეწოდებოდათ, ამ ადგილას შეიძინან კლავსს წარსულ წლებში და დამ- არცხებულან და ამ გამარჯვების ნიშნად და ძველად ადგილმბრვი მცხოვრებლებს ეს სახელი შეურქმევიათ ამ ადგილისათვის. ამჟამად ბევრი ასე კი ადარ უწოდებს, არამედ, რადგან, აქ დაუბნებულა იმ წმინდა სტეფანეს ტაძარი, რომელიც თნოგურ ამხობენ, საკუთარი, ნებით შეება მტერს საუკეთესო ქრისტიანთა კულისათვის და ჩაქედ- ილ იქმნა მიწინააღმდეგეთა მიერ, მისი სახელი ეწოდა ამ ადგილს. ჩვენ კი, ვთქვით, არამერი გვიმდის ხელს ძველი სახელწოდება ვი- სმარით, მით უმეტეს რომ მწერლობა ამას მხარს უჭერს. ²

აგათანამ წარმოგვიგინა "თნოგურისის" ეტიმოლოგია. მას ვაუ- გია ამ ადგილის მიერვე სახელიც, ვამოუძიებია მისი წარმოშობაც. და თუ ეს ადგილი პრეკაპის უჭიმვერთონისა, წარმოუდგენელია, რომ აგათანამ ერთი სიტყვითადაც არ ახსენა ის /მავი რომ ვავანებოთ იმ ვრცელ ეტიმოლოგიას, რაც მან აღნიშნული თნ სახელთან დაკავშირებ- ით ვაპყობა/, მაშინ როცა, მთით ს. ყაუბრიშვილის სიტყვებით, "წა- რმოუდგენელია, რომ აგათანა ამ პუტებს /დაპარსეობა პრეკაპის "უჭ- იმვერთონზე/ არ იცნობდეს, რადგან პრეკაპის ის ძალიან ვარგად იც- ნობს და უნდადაც იყენებს. ³

1. გოთრგია, 3, 62.
2. გოთრგია, 3, 62.
3. იქვე, 62.

საქმივე იმპიოზ, რეში ბრძოლდები, რეშედმაც აგაზთა აგვოქვირს, მინი
 დინარეობს მუხაჯდ ღაზიკათი არქივობადინსაბავის /ნოქაღაქვიჯი/, ნო-
 დო უქიმივერიოინ-მიქრის ცინე მდებარეობს ღვიზუშინს ხეობაში და 552
 წ. სპარსეღლებიხ ბეღში ჯადჰასვდინო იგი ექვიცვა მათი ჯამაგრებინს ზე-
 რგინსაცვენ და აგაზთას ახრეობინს სფეროში იგი, მუხეზირიჯობა, ვერ მი-
 მიჯოდოდა.

2. აგაზთა მიუთიოებინს რეოქვირისთან სფერობანს ჯადინს არსეღმი-
 ბაქვი. რეოქვირე ყვიღა ღოქვიმივერე ადჰასტვირებინს სხობარინს-უქიმივერიოინს
 ცინეუსთან ახდოეს იყო წმიდინდა არსეღინს მიმასტვირი. ¹

3. რეოქვირინის რეი სახეღიღადან, აგაზთა პირევედს ირეიჯეს, რად-
 ჯან მას "მწვირდოება მხარს უქვირს". პირეკობინს უქიმივერიოინი, რეში იგ-
 ივე რეოქვირინს იყოეს, ამას ვერ იტყოდა აგაზთა, რეშედოც პირეკობ-
 ინს ახეღვიღებინს აგვრეღლებინს და ყვიღაქვი უქვირე მას ეყოღინება.

4. რეოქვირე ათოთ ს. სპარსეღიმივერი მიუთიოებინს, ² პირეკობი კვინს-
 რივეღი უქიმივერიოინს ცინეუს ჯვიღინსმიოებს ღაქვითის არა იმი ნაქვიღში,
 რეშედოც მიღინანდა სპარსეღლებინს უქვირავთ, არამივე მინს ჯარეოთ. ათ ეს
 მივეღვირება ღოქვირეღივეღი ხარინსა და მარეკვირინს რადოინებინს სპარსეღარეღი
 მიღებარე უნავიკინას მიას ³, ჯაღვიღებინო უქვირე ნიმივეღვირას იგი მიქრის
 ცინინსათვის. ამი ღირინსათვის /551 წ./ სპარსეღლებინს უკავიკათ აღვირსაც-
 ვეღი ღაქვიკინს ძირინათადღ ღაქვიღეში ზინა ცენინსწყოღინს მიუსარეოებინს
 იბვირასმივეღ. ბიზანტივეღლებინსა და ღაქვიებს უკავიკათ დასავღეღი ღაქვიკობ
 და ღაქვიკინს მიოქვირეღი მივეღი რეღვიღეღეღი ჯამივეღი მამავეღეღიღადან ღოქვი-
 ანეღეღი რაქვიამივეღ. სქვირეღე ღვიზუშინს ხეობაში მიღებარე მიქრის ცინე
 იქვირეოდა ნამივეღვირად ამი ღირინსათვის სპარსეღლებინს ჯამაგრებინს სპარს
 ჯარეოთ. ეს ცინე უქვირევეღეღეღი ბიზანტივეღეღი მიქვირევეღი პარეღვირას სვა-
 ნეღი და ღაქვიკინს რეღვიღეღი-აღვირსაცვეღეღი მიოინან რადოინებინს და იქვირეო-

1. კომიუნე, 95.
 2. ვიოვიკობა, 3, 62.
 3. იქვირე, 61.

X

X X

რას წარმოადგენს ქართველ დამკვიდრებში დატყობილს მთელ-
ოგონიერი მხედრობანი და რა გამოცხადილი აქონდა საქართველოში მის
ფილიოსოფიურ სინტეზისა.

მეცნიერებაში დიდი ხანის შემდგომად, რთი მათქმომ ადრესა-
რეზილის მუხედრობებში სურს სხვადასხვაგვარი მთელიოგონიერი და ფილიოს-
ოგონიერი მიმდინარეობანი რჩებაწდად ერწყმობან ერთმხედრობას. ეს, რა
მუხედრობა, ანაგად განახლავს მათქმომის ნიჭიერების სინთეზის. მს-
გნამ, მეორე მხრივ, უფროდის ისივ, რთი მთელიმედ შემთხვევაში
მაქმომი იყო მათგანი დროის მისწრაფობას გამოცხადილი და მდგამ-
ნი ამოცანის სინთეზი, რთიველსა მისწრაფობის ამოცხადილს უყვანებ-
და მათი მისწრაფობის ისტირისა. მათქმომის ეპოქის განმარტებებში
ნიშანს წარმოადგენს სწორედ მისწრაფობა ბერძნული გენიის მრავალ-
ფეროვან ნაყოფსა შემწყობა-გაერთიანებისაკენ. ეს განსაკუთრებინი
გამოცხადილი ერთიანი, ერთი განკუთვლილი ტიპის მისწრაფიერი ფილიოსოფი-
კუთვლილის ჩამოყალიბებისაკენ მისწრაფობაში. სასულიერო დიფერენცია-
რს მკუთრად ავიწროვებს საეროს, ნეოპლატონიზმი მანდათან მითხრს
პოლიტიკის ქრისტიანული ფილიოსოფიის სასარგებლოდ. სინთეზილისა და
მისწრაფობის ყველაზე მეტი უნარს ამ ეპოქაში ამოცხადილს ქრისტიანობა.
უღნიერი გენიის ნაყოფი ვითარდება ქრისტიანობის ნიშანსა და უკ-
ვე ქრისტიანული სულით. ყველაფერი საერო იღებს არა მხოლოდ რედი-
ციურ, არამედ ასკეტიურ კოლორიტსაც. სულით სხედრობი მათგინობა გან-
და არამარტო ასკეტიკის, არამედ ფილიოსოფიისა და ბელოვების დო-
კტრინაც. ასკეტიკის ფარგლებში მთავრდება მთელი ეთიკა და ასკეტიკური
იღვანის ძიება განდა უმთხედროს იღვანე.

ასე გაერთიანდა მისწრაფობაში მთელი ცხოვრება ახალ საწყის-
ობას და გამოყალიბდა ახალი სულით.

ასევე ნიშანსა ადამიანის მათქმომის ამოცხადილი და მანდრო
დიდი კვალი დამარტო ამ პირობისა. იმდროინდელი მისწრაფობისა და სა-

ქართული მდიდარი კულტურული და სამკვლევო ურთიერთობა გვიპაჩინებს
უმს მატკინების ამირიკონების ნაკვალავი ვეღონი ქართული მწერლობისა
და ამირიკონების ინტერნაციონალი.

ის, რაც დღემდე შექმნილია და დაბნელებული, ამ მთავარამირიკონის
სამსარგებლოდ დაპაჩინება. ექვთიმე ათონელს უმარგინია მატკინების
მორიგეობა. რთი მატკინება, ამითგან მორიგეობა მორიგეობა, უმ-
არგინია ნიკოლოზ ვულაბერნიძეს /XII ს./. ესევე-არგინია გიორგი
შუბლიანი დაბანს იმევედა დაბანს მატკინი რთიკონების სამკვლევო
მატკინი ადმინისტრაციის ეს მატკინები მიმართულია მორიგეობა და მათს
რთიკონებისა და სქოლასტიკის, ესევე-დონისე არგინია გიორგი სამკვლევო
კავშირებისე მორიგეობისა. ეს სქოლასტიკის და კომუნიკაციის მორიგეობა
ვერე მორიგეობა. ქართული მორიგეობისე დღემდე მორიგეობა მატკინების
დამატკინი რთიკონისე მორიგეობისე.

მორიგეობისე არ მორიგეობისე ქართული მორიგეობისე მატკინებისე ნათ
მორიგეობისე ნაკვალავისე ვრცელად გამორიგეობა. მორიგეობისე მორიგეობისე
მორიგეობისე დამატკინი.

რთი მორიგეობისე მატკინებისე ამირიკონებისე რთიკონისე არსისე,
რთიკონისე მორიგეობისე გამორიგეობისე მორიგეობისე სამართლებრივი.

მატკინი ადმინისტრაციისე ქრისტიანული მორიგეობისე იმ მორიგეობისე
ისე მორიგეობისე რთიკონისე, რთიკონისე მორიგეობისე მორიგეობისე
სამკვლევო-რთიკონისე ექვთიმეობისე და რთიკონისე მორიგეობისე
გამორიგეობისე ნათისე და, განსაკვლავისე, ექვთიმეობისე, რთიკონისე
ქართულიკონისე მორიგეობისე ამირიკონისე
დამატკინი მორიგეობისე მორიგეობისე.

მორიგეობისე-ამირიკონისე მორიგეობისე მორიგეობისე მორიგეობისე
რთიკონისე მორიგეობისე მორიგეობისე მორიგეობისე მორიგეობისე

1. მათი სია ხელნაწერების მორიგეობისე იმ. კავალიძე, ექ. V, 96-99.

მისი მავრისებურებას განწყობებს ყოველგვარი კონკრეტული საგან, გრძნობადობისაგან და ინტელექტუალური მომენტის წინ წამოწვება. ამ მიმართულებით წარმომადგენლებს ასკვლევითი შემოქმედებით გონების მოწესრიგებული საჭიროებების და მემორიზაციის დასაწყისების მომენტის ყურადღების ცენტრში უქცევს ზნეობრივი ანალიზი, მსჯელობა- ში შემოქმედის ზნეობრივი ტერმინოლოგია.

ყველა ამ მომენტს მფლობელის მხრიდან "ცნობიერების" ქარხანადი რედაქციის და ადგილი, სადაც გადმოცემულია მათსივე სიტყვით სასამართლო პროცესში დიდი ანალიზის განსახილველად წინ.

რად, უქცევით ახალგაზრდა ინიციატივას და დიდ და მფლობელის მათსივე სიტყვით მომენტის სიტყვითაა. მის მიერ ქარხანადი მარჯობილი მარ- მული მსახურება გარკვეული ზნეობრივი მფლობელისთვის შემოქმედ- ული. "სიტყვის-გება", "ნეტარება დასაბუთი მიმართ", "სწავლადი სულიერი" და ქარხანადი მარჯობილი სხვა მსახურებაში მათსივე ზნეობრივი-საბუთის სიტყვითაა ძირითადი მომენტებს წარმოგ- ვიდგენენ.

ამ წარმომადგენელ შემოქმედებას მავრისებურებას რამდენიმეჯერ ამავალივე იდეალისტური ტონი და ნადავად გამოხატული მისტიკური ბასობა შეუდგენს. მსახურებაში წინა ადამისივე დედას სულიერი და მ- ტერიკული, სული სხეული, შინაგანი მხარის განვითარება უპირ- ტულობის მიმართება. მხედ ადამისივე აზროვნებაშიც, ბუნებაშიც, ადამისივე და ზნეობრივებაშიც მათსივე ანტიკონსტრუქციის მიმარ- თად შინაგანი, სულიერი მხარე, სხვა ყველაზე გარკვეული ფას- ება, როგორც სიმბოლო, როგორც მიმართება გარკვეულ სამსახურით იდე- ება. ყველგან და ყოველთვის მათსივე უძველეს ამ შინაგან იდეას, რომილიც მისი აზრობა შეუდგენს ყოველ-ცნობიერების ტერმინოლო- გიულივე ზნეობრივი ანალიზის ცნობადი უნივერსალ და გონების ტერ- მინოლოგიის საბირთვი, ასევე თანამართლები ძიებაში, მისი აზრობა, მხედ- დასაბუთის უნივერსალ მიმართებით ზნეობრივი შემოქმედების გონებრივი აქტივობა. ამ მომენტების მანაბრად ტერმინოლოგია შეიძლება იყოს

მხრეზე სულიერი, ღვთაებრივი, და ის, ვინც ღმერთში ადინარებს უმ-
აღეს სულიერ ქვეყნარსებას, ან შეიძლება აზღაურებს დაკმაყოფილ-
ებას არაფერში, რაც მოკლებულია სულიერსა და იღუმანის მომენტს.

ნეოპლატონიზმის ამ იდეებით მოცული მაქსიმალური აბსტრაქციონიზ-
მისი მარგინები გამოვლენის იმ ატმოსფეროს გამოვლენის ნიშნით,
რაც ჩვენში X ს-დან შეიქმნა.

"ის ბრძოლა, - წერს აკად. ა. აკეპელიძე, - რომელსაც ადგილი
ქონდა საშუალო საზოგადოებაში არისტოკრატიზმისა და ანტიკონიზმის მი-
რის და, ამასთან დაკავშირებით, სურვილი მათი მორიგებისა ან "სი-
მთლიანობისა" ნეოპლატონიზმის ნიშნად, მკვეთრად იჩენს თავს ჩვენს
ფილოსოფიურ მიწოდებაშიც. ჩვენშიც ჩამოყალიბებულია არისტოკრატი-
ზმი და ანტიკონიზმი, რომელთა მორიგებას უდრის ნეოპლატონიზმი,
თუმცა უკანასკნელი ვერ აკმაყოფილებს საფუძვლიან არისტოკრატი-
ზმს, რამდენადაც ამ "სიმთლიანობის" ადგილი აქვს ანტიკონიზმის ელემენტ-
ებს.

უქვემოთ ახსენი, პირველი წარმომადგენელი ჩვენში ფილოსო-
ფიური მიწოდებისა და ანტიკონიზმი-არისტოკრატიზმის მიმართობისა, მა-
რგინის რიგში აბსტრაქციონიზმი: "როგორც დამატების "ფილოსოფიის წყაროს" რე-
გონი არისტოკრატიზმის გამოვლენიდან აბსტრაქციონიზმის და
2/3-ში მისი ნეოპლატონიკოს მაქსიმალური აბსტრაქციონისა, რომელმაც თავ-
ის ნაწარმოებებში შეაღწა ჩინო ადგილი დაუთმო ანტიკონიზმის მიმართობას,
მიუხედავად ამისა, არისტოკრატიზმის მიმართობას, რომელმაც დაწყებ-
ულა ჩვენში ფილოსოფიურ-ფილოსოფიური აზროვნება, ვერ მოუხმინა
ანტიკონიზმის ქვეყნარსებები მაქსიმალური აბსტრაქციონის მიმართობისა და ისეთი
მომენტისა და ანტიკონიზმისათვისაც კი გამოვლენისა ბრძოლა,
როგორც უქვემოთ იყოს."¹

თუ ანტიკონიზმი იდეებით უქვემოთ გამოვლენისას ასე შევხვდებით
არისტოკრატიკური ფილოსოფიური ნიშნით, მით უფრო აუცილებელია აღვნიშნოთ

¹ ა. აკეპელიძე, ძველი ქართული მიწოდების ისტორია, ტ. 1. 276.

ისინი ეჭრები, რევიდები იმავთუ მათსივე აღმსარებლის კრიტიკარე-
ბისა და სხვა გზით ქართულ აზროვნებაში გზის გასწავლას აღსანიშ-
ნის ისეთ მსხვილ ადგილს, რეგორიცი იყო სხვადასხვაგვარი ანუ სპეციალ-
ური "განდგომილია" და "მწვალილია" გამოცემადაც. საგინო
განდა მისი გამოცემა და საკუთარი მარტომამდოვებლობით კრულ-
ის დაგვა, რევიდის შემსწავლარები სპეციალური დღის წესრიგში და-
უსვათ მისი იდეური მარტომამდოვებობა. ასე რომ, შედარებით მცო-
რე უარგებში საქარტული განმეორებულა ის ამბები, რასაც
მისთვის სხვადასხვა და ილაზე იტილად დაკავშირებოთ ადგილი პირ-
და მათინდელ მიმამტონაში.

მაქსიმის მარტომამდოვებობა ვადალამ აწვილებდა უნდა განვცხადო
არსენი იყადმოდეს, რევიდის კრისტიანობის მიმართის მარტომ-
ტიკი /სპეციალური/ იდეები განსაზღვრას, სადაც მაქსიმის მარტომ-
ლებში ჟრისა პოპულარული იყო ამ დროსადაც. მარტომამდოვ, არსენ-
ის არსებობის მიმართ სპეციალური იყო საქარტული, მაგრამ, რე-
ვიდის აქამდე კავშირები მიუთითებს, "სადაპირვლად, ყოველ შემ-
თავსად, იმ დროს, რევიდის ეჭრები და მასკულს მარტომამდოვ, არ-
სენის არსებობის მიმართ და აღსანიშნის სიმართლის იმავთუ პირ-
ებში შედგას, რევიდის ეჭრები იდეა, შეიძლება აღსანიშ-
ნისკენ გადახრისა. მის ამდროინდელ სიმართლებს აღსანიშნად
ამსჯავნებს ის გარემოება, რომ მას მიმართის აქამდომადო და-
წესობა მარტომამდოვით ამარტომამდოვ "ხმარებლობა", რევიდის,
რევიდის წინამდებობა, გასულიყო აღსანიშნად განსაკუთრებული
მიკვირებოთ"¹.

"ქარტლის წინამდებობა" მარტომამდოვ, რომ დაგით აღსანიშნად-
ვდამ სრული-ქარტული ენისასა და განმართლებულს ყოველთა
ეკლესიასა"² მარტომამდოვ სრული წინამდებობა თავის გამოცე-
აში არსენის არ შეიძლება და არ გამოვლენებინა მაქსიმის პრუ-
მიკური მარტომამდოვ, რევიდის ყოველთა ეჭრის ავტორიტებადაც იმ-

1. კ. კავილიძე, ძველი ქართული მწერლობის ისტორია, ტ. 1, 277.
2. ქართლის წინამდებობა, მარტომამდოვ დროინდელის ვარსკვლავი, 326.

ვღებოდა დიდიხიტიანი დიდიხიტიანი მონაწილეები.

არის სტრუქტურული გადვიდვების დიდიხიტიანი და მონაწილეები დიდი-
რასტრასი XII ს. საწინააღმდეგო რეაქციის გამოწვევით მათსივე ადმი-
სარეზინის მონაწილეების ხელშეწყობით დარგების სახით, კომპლექსური ნი-
კოლიზი კუდაბერიძეში ეს დარგების მიხედვით ანა კომპლექსური
სახით, რეგონი უქვემოთ, ანა მივე დიდიხიტიანი მონაწილეების მისტი და
ვით.

და თუ რასტრასი მონაწილეების ადმიდავების არის სტრუქტურული და
დავის სიმბოლოები, რეგონი ადმიტის, რეგი უარის სტრუქტურული მონაწილეების
ლია მონაწილის ნაშედეგი ქვემოთ:

"უძირის, ადმიტის, სტიტის და მონაწილის,
დავით ვერა მიკონტინენ მონაწილეებსა!"¹

ადმიტის არის სტრუქტურული სატირის:

"არის სტრუქტური, ბრძენთა ტომები, და არ,
რე მონაწილეებს ენა ძლიერსა?"²

რასტრასი მონაწილეების ადმიტის და მონაწილეების ადმიტის მონაწილეების
სტრუქტურული სატირის მონაწილეების მონაწილეების მონაწილეების მონაწილეების,
რე-
და მონაწილეების ადმიტის მონაწილეების მონაწილეების:

"დავით ძლიერი,
მონაწილე სატირული
უფლებს და მონაწილის
ურთი მონაწილეებისა."

ვღებო მონაწილეები:
რე მონაწილეების მონაწილეების -
მონაწილეების სტირისა

და მონაწილეებისა."³

მონაწილეების - "მონაწილეების მონაწილეების და მონაწილეების მონაწილეების
არისა"⁴ და მონაწილეების მონაწილეების მონაწილეების /XI ს./ მონაწილეების
და მონაწილეების მონაწილეების "მონაწილეების" მონაწილეების მონაწილეების.

1. ს. მონაწილეების, ქრესტომათია, 2, 188.

2. იქვე.

3. ს. მონაწილეების, ქრესტომათია, 2, 199.

4. ს. მონაწილეების, ქრესტომათია, 1, 247-252.

XVIII ს. ქართველი მწერლის გაბრიელ მცირეს "სამსახურის" მესამე ნაწილში თავმოყრილია მაქსიმე ადმინისტრაციის ასი შეკრებილი სიბრძნე ანუ აგრონომია¹.

მაქსიმე ადმინისტრაციის დიპლომატიური მეთოდების დიდი ნაწილი, რომელიც ძველ ქართულ ხელნაწილებშია შემონახული, ჯერ კიდევ არ გამხდარა საგანგებო მუხრანის საგნად. ჩვენ მხოლოდ ზოგად ხაზებში დაგვახსენებთ მათი ზოგადი სარგებლობის მიხედვით, ქართულ ზოგადი სარგებლობის დიპლომატიური სარგებლობის მიხედვით.

ჩვენთვის ამა თანამედროვენი მუხრანის განვითარება უდავოდ მისთვის სასურველ ნაყოფს ქართულ-ბერძნული დიპლომატიური და სამხარეთო ურთიერთობის შეწყვეტის საჭივს.

როგორც დაგვახსენებთ, ქალაქი პერიოდი საქართველოში აღსანიშნავია და ანისტორიკოსის შიშის გამოხატული ბრძოლის ჩვენთვის დასაძინებელი მათხრობის სიბრძნე. მაგრამ ეს, რა თქმაობაყოს დასავლეთშიც ხელს ვაძლევს ძლიერ ცხოვრება ან მთავრების მთავრობის გასაძვირების მიზნად.

საუბრად, ქართული სამხარეთო და დიპლომატიური მასალები ჯერ კიდევ შეკრებილია მუხრანის მიხედვით მთავრობის მიხედვით, რომელიც მაქსიმე ადმინისტრაციის დასავლეთშიც იხილს ჩვენს მთავრობისაში. აქედან უნდა მთავრობის მასალები ჯერ კიდევ დასაძინებელი საკრებობისაშიც. ის სინამდვილე, რაც მთავრობისაში "ცხოვრების" ქართულმა რედაქციამ შეიტანა, ამ ვარაუდის სასარგებლოდ დასაძინებს.

ხელს მაქსიმეს "ცხოვრების" ქართულმა რედაქციამ გამოაქვეყნა რიგი ელემენტებისა, რომლებიც ზრისად დასაძინებს ანამარტო ქართული ზოგადი სარგებლობის, არამედ მთავრობის ბიბლიოთეკისთვისაც. ეს ელემენტები როგორც მთავრობის ავტორიტეტისა და დაქვემდებარების

1. ქ. კვიციანიძე, ძველი ქართული მწერლობის ისტორია, 1, 376.

ისე მატყნიძე აღმოსაჩვენებს ცხოვრების პერიპეტეტიკებსაც; ჩვენი აზ-
რით, ვარჩევდი და შედარებული უნდა მასალა სრულ საფუძველს იძ-
ღვას: 1. ვინაა თეოდოსი განგრიელი "ცხოვრების" ავტორად; 2. უა-
ტად მივიჩინოთ, რა ბიბლიკური მიწოდების ურთი უფიქვსი წარ-
მომადგენელი - მატყნიძე აღმოსაჩვენელი დაპატრონებული იყო მუშის
ცხოვრება და მისი წესები მიწას აზარია იქვე ანსტრუდ მისი სახე-
ობის მიწასტრის ნაწარმებთან. ამის კიდევ ურთი დადასტურება
იქნება სხიშარის-მურის დინკვისტური ურთიერების გამოვლენა.
დღემდე ჩაგანებული ძიება ასეთი გამოვლენის პერიპეტეტიკას უა-
ტად აძლევს ჩვენს ენაშვილებიერებას.

მატყნიძე აღმოსაჩვენების პირდაპირება და მრწამსი, მუშის ან უა-
და, ავლავ რჩება მიმავალი ისტორიულ- ფილანტროპური თეოდოსიური
ავლენა-ძიების საგნად.

დირსი მადის

მაქსიმე ალმასაჩივლის წიგნიდან

ამოკლეული პირობები

მაქსიმე ალმასაჩივლის სიტყვები ამოკლეულია წმ. ნინოს მონასტერში მოკლულ იქნა-დიაკონის დიონისე პანკევიჩის მიერ /1824 წ./

ამ ამოკლეულში საღმრთო წიგნიდან მოკლეად აღვნიშნავთ მისამართად განიხილვა დაბეჭდილი მიხედობის ტექსტისაგან. ასე ჩანს, წიგნის მთარგმნელს თავად უმარგმინოა ეს აღვნიშნო, რედაქციის უფლებად ტოვებს მათ, ვინაიდან მთარგმნელი ამოკლეულად არსად არ უბეჭდვს საღმრთო წიგნის ტექსტს.

- 5 -

მარხვისადვის

როცა გული გუგუვის მიხედვით მცნება მარხვისა და მღვთმარხვისად, მღვთმარხვით სიტყვა კამოღიკრებად ირანე ღვთისმეტყველებსა:

"მცნებანი მისნი მიხედვით არ არიან, რამეთუ ყოველი, რამელი მარხვი იყოს ღვთისაგან, პსმლის სოფელსა და არს ძღვრება, რამელი მარხვისად სოფელსა, სარწმუნოება ჩვენი, რამეთუ მუ ქრისტი არს ძე ღვთისა" /1 იოან. 5,3-5/.

- 6 -

როცა გული გუგუვის მიხედვით მცნება მარხვისად, მიხედვით სიტყვა მიუჩინე სჯულისაგან. "მცნება ესე, რამელი მარხვისად ღვთისაგან მცნებანი არს მიხედვით არს, არცა მარხვისად არს მცნებად".

/მიუჩინე სჯულსა 30, 11/.

Քրիստոսեան Եկեղեցիոյ /ժողովանկիւղիոյ/ ռեպրեզէնտացիան
գալով, դիմ լիաճիւղ զանգեղս մերձագործն Կարոտագոսեան, զմեմորիզելով զ
մեղքերգրեցան մոռնալովն մասն զնորոգմանս:

Որոհ շարժ զմիջոցն Կեղեցիոյ շրջապատման զամից զմեղքորդն
/Մեմորիզելովն/ լիաճիւղ, մեղքորդն Կարոտագոսեան:

"Ողջ շրջապատման, մեմորիզելով զնորոգմանս":

/2 Յոհ. 12, 10/.

Չորրորդ զմիջոցն Կեղեցիոյ շրջապատման զամից զմեղքորդն
Որոհն Կարոտագոսեան: "Մեմորիզելովն զմեղքորդն Կարոտագոսեան
Մեղքորդն Կարոտագոսեան Կարոտագոսեան". /Կար. Մեղք. 14, 22/.

Որոհ շարժ լիաճիւղ-Կարոտագոսեան զմեղքորդն Կարոտագոսեան,
Սոցիալական շրջապատման զմեղքորդն Կարոտագոսեան:

"Սոցիալական շրջապատման զմեղքորդն Կարոտագոսեան":

/Կար. Մեղք. 13, 15/.

Որոհորդն զանձնաճիւղ Կարոտագոսեան անոն զնորոգման, ոսկ զանձնաճիւղ
Սոցիալական շրջապատման անոն մեմորիզելովն:

Սոցիալական շրջապատման

Սոցիալական շրջապատման զմեղքորդն Կարոտագոսեան, Սոցիալական շրջապատման զմեղքորդն Կարոտագոսեան:

"წილდა და აჩუბ იყოს უღმირთო, ეძიებდა ადგილსა მისსა და
 ანა კაკო /36, 10/.

- * -

გვინცბლის მოყვარეობისათვის

ჩოგორი ჯერი და სამარტლიანოც არის გლახაკთა ძმობა და დაჭ-
 რდომილთა წყალობა, ამისათვის მეფეობა სახერეობათი: "წეჭარ იყვ-
 ნენ მოწყალენი, რამეთუ იგინი შეიწყალნენ"

/მათ. 5, 7/

- . -

ჩოგა გული ძიშისათვის რამიერ სტახებებს გვიშლის და გვიწყობს,
 ვერ შეხდებებს გადახდასა, მივუგოთ სიბეჭა მათეს სამარეობისათვის:
 "ჩოგელი გახოვდეს შერ მიოდ და ჩოგელსა უნდას სტახებამდ შენგან,
 წუ გარე მიიქცეთ" /მათ. 5, 42/

ვინც მიმეგობრად საზრდოსა და სამოსელს ეძიებს და არ მოიგო-
 ნებს, ჩოგ შეივდენი განვადო ამ სოფლიდან და უფრო კი შეივდენი
 მოვდოთ, მოიგონოს სიბეჭა კაცულე მოგვეშლისა: რამეთუ არა რაი
 შემოვდოთ სოფლად, სქამს რამეთუ არა და განვადობად რას სიღვერდი-
 ჯობის, ხოლო მაქვინდეს თუ საზრდელი და სამოსელი ესა, კმა
 იყავნ ჩვენდა, ხოლო ჩოგელსა ნებაჲს სიმდიდრეი, შეხვივნენ
 განსადგედლსა და სამარხელსა და გულისმეომასა და მრავალსა უფრანსა
 და სავნებელსა, ჩოგელთა დასინოქნიან კაცნი მისასრველად და წარ-
 სწყემდელებად" /1 კომ. 6, 7-9/.

რწმუნებას საღმრთო მწუხარება? ერთი ანის იგი, რცა წიხიერის
 მწუხარების იგდრეს კახე შავის ცოდვენიებათვის და სინანულით და
 დიხიერებად შედვედრება უფალსა და წყაღობასა სანთვის, ხოლო მეორე
 ანის იგი, რცა შმასა სულიერი ზუ ხორციელი განსაცდელი შედმას-
 ვდა და მის გამომ სულიერის სიყვარულის წესით შესწუხდება ღვთის
 მიყვარის სული ამ რგვარ მწუხარების გარეშე სხვა მწუხარება
 უწესთა და მავნებელი.

შეძრწუნებულმა მით, რამ ანგუდრში ადარ მიცავსთ, მთარნის
 სიჭყვა გამოსულსაგან: "ქარტილის ანგუდრში ჩემი მისღვრად შენდა,
 რათა დაგიფასა გზასა, ვიდრემის შევკვამის შენ ქვეყანასა მას
 რწმული განგომისა შენ".

/23, 20/

ვინც ეთხებს მრავალს ღირისა და განსაცდელის მიხივის, მთარ-
 ნის სიჭყვა მეორე სჯულისაგან: "ხორტი გიყრ და გამეგვად შენ
 უფალთან ღმერთთან შენთან, რათა უკანასკნელ ადგილი გიყრ და გა-
 ნგისვერის შენ". /8, 2/

ეშმაკისაგან შეძრწუნებულმა, რცა უფრად აადრში გამომრდელი
 ან, მთარნის სიჭყვა მეორე მეორე საგნსაგან: "ვრქვა ედისა,
 ნუ გეშინინ, რამეზუ ჩვერმანინ უმრავლეს ანთან, ვიდრე მათთან-
 ნანი". /6, 16/

სსსკ-ის მინისტრის განცხადება

რედაქციის განცხადების ჩვენს მიმართული რისკის გამოწვევით, მთავარი სიხშირის მართვის საბარებინო:

"რედაქციის მიმართული სიხშირის მართვის, რამდენიმე მათი არს სასუბიექტური ფაქტ /5, 10/.

- - -

რედაქციის მართვის სიხშირის მართვის გამოწვევით და ამგვარ ვერტიკალიზაციის განხორციელების ჩვენს, მთავარი სიხშირის მართვის საბარებინო:

"გამათ სიხშირის მართვის სიხშირის მართვის, რამდენიმე მათი არს მინისტრის განცხადების სასუბიექტური" /12, 26/.

- - -

განხორციელება მინისტრის, რამდენიმე განხორციელების სიხშირის მართვის, რამდენიმე მათი არს მინისტრის განცხადების სასუბიექტური:

"და არა იტყვიან რისკის მართვის სასუბიექტური მინისტრის".

- - -

მინისტრის განცხადება

- - -

მინისტრის განცხადების სიხშირის მართვის, რამდენიმე განხორციელების სიხშირის მართვის, რამდენიმე მათი არს მინისტრის განცხადების სასუბიექტური:

რამდენიმე მინისტრის განცხადების სასუბიექტური, რამდენიმე მათი არს მინისტრის განცხადების სასუბიექტური.

ցոնսց մոթյունընծոնսցան մոթմոնընծոն զս սսսսսսսսս սնրըսցցցցցցց
զս ողղղղղղղղ, Մընսսսսսսսսս սսսս սնրոն, ողղ շղղղղղ ջղղղղղղղղղղ,
շղղղ մոթոցոնոն սոթսցս իսսսսսսսսսս:

"Պմոնոնոն զսցսսսսս շղղղղղղղղղղ զս մոթմոնընծոն մը զս ոնծոնոն ողղղ-
ցոնսս ողղղղղղղղղղ" /39, 1/.

Նըզսզ մոթոցոնոնոն շղղղղղղղղղղ զնընծոն սնրոն զս սղղղղղղղղ զնըն-
ղղղ սսսսսսսսս մըղղղղղղղղղղ զս սնր զսնննննննննն, զնընըն զնր զսննննն
մոթոն մս, ողղղղղղղղ մոթսսսս մըղղղղղղղղ զսնրոնոն ինըսնրոն սնրըն զսզ-
սննն, ոնը սսսսսսսս, մոթոցոնոնոնոն մըղղղղղղղղղղ, սնրոնսսսսս սն-
րոնսսսսսսսս զսննն. մոթոցոնոնոն մոթոնոնոն զսննննն մըղղղղղղղղղղ, մոթոնոն
նրոնոնոնոն, մսզոնոն զնընոնսսսս սսսսսսսսսս զսնր մոթոնըն, ողղղղղղղղ
զսնննննննննն զսնննննննն /սնրոնոն/ զնր զսնննննննննն մոթ ոնըննննն
ոնսսս, ոնը մոթոցոնոնոն սնրոնսսսսսսսս մոթոնոն սսսսսսսսսս, մոթո-
ցոնոնոն մոթոնոն զնընննն զսննննն զս մոն մոթոցոնոնոն զսննննն զս-
նննննննն, ողղղղղղղղ զսնր մոթոնոն սնընն, սնրընննն մոթոցոնոնոն
շղղղղղղղղղղ զսնննն - սսսսսսսս. ողղղղղղղղ զսնրոնընըն զսնննննն-
նըն զնր սննննննն, սնրընննն զոցոն զսննն մոթոնոնսս զնր սնընննն ին-
նոննն զնընոն. Նըզսզ մոթոցոնոնոն զնըննննննննն զսնննննն: Պ զս-
նր մըղղղղղղղղ, մըղղղղղղղղղղ զս ինրոնոն զսնննննննն.

սսսսսսսսսսսս սնրոն զնընն սննննննննննն սննն զս ոնրոնոն սսսսս
սսսս սնրոննննննննն զսնննննննննննն.

1829 წლიდან "ბიბლიკალი" პირველი ნაწილის სახით გამოქვა-
 და ლათინურ "წმინდა წიგნის სრულმა კურსმა" / "Scripturae
 Sacrae cursus completus" / 28 ტომად, რომელსაც 1844
 წელს დაერთო "Atlas géographique et iconographi-
 que" "გაგზავნილი და იკონოგრაფიული ატლასი".

პირველივე ტომიდან ნათლად გამოჩნდა ვინავე გამოცემილ-
 და ვეზილის მიუთარხის სტინი; იგი სხვადასხვა წყაროებიდან ურთიან-
 რბაში კრებდა მნიშვნელოვან და კლასიკურად შეფასდ ნაწარმოებებს,
 მღვდელთა მათ ავტორთა მიკვრატებებს აუცილებლად საბიბლიკალიან ურ-
 თად.

ამავე დროს მან განაზრცილად 28 ტომიანი "ღვთისმეტყველო-
 ბის კურსი" გამოცემა, რომელშიაც სისკვამაჭურად აღმვსებდა XVI
 საუკუნეიდან XIX საუკუნეებო შექმნილ ტრატატებს. ნაწილს სვეტიდა
 რიგიკნაღის სახით, ლათინურ ენაზე, ნაწილს კი - ლარგმინილს ფრან-
 კულად.

1842 წლიდან 1853 წლამდე მინი უმეგებს ახალ სურთას, 18
 ტომისაგან შემდგარ "Démonstrations évangéliques *",
 სადაც წარმოდგენილი იყო ქრისტიანული აპოლოგეტიკის რიგიმეტი
 ავტორის ფრანკული ლარგმანი. ეს სურთა იწილებს ჭერტულიანებს, რი-
 გინებს, და ევსევილს თბილდებინთ და მთარგმნება მინის ლანამდრო-
 ვი, ვესტმინსტერილს ეპისკოპოსის ნიკოლოზ ვილიამინს /1802-1865/
 ნაპირვეთ. ამ სურთაში მინი ამდგლი დაუთმო ავტორთვე მონტენის,
 ბეკონის, ვრტის, დეკარტისა და ლაბინილს შრომებს და დაბდედა
 თვით პრეტესტანტი რუსს თბილდება "Apologie de la
 religion chrétienne **".

იმავედროლად, მინი, რადაც სასწაული ამსორცილებს გამო-
 ცემას 67-ტომიანი ახალი სურთისა: "Collection intégrale
 et universelle des erateurs sacrés ***".

1856-1866 წლებში მინი ატარებებს თვით საკუთარ გასაკვირ შენად-

* განსტინი სხვათაგანის გამო
 ** აქვე წარმოდგენილი სარგმარობისა
 *** იქნისცანა შექმნილია სურთი ვრტის

დონორებისა და აქტიუმიტებს ამ გამოცემის მეორე სერიას, რამე-
ლიც მითითებს XVI საუკუნის ცნობილი ფრანგი და ბელგიელი მქადა-
გებლების შრომებს და მათგანდება გამოცემების ანამბულტორიკით
ნაწარმოებები.

"Bibliothèque universelle" * -ის ვიბიბლიოგრაფია
მეორის ერთ-ერთ ძირითად ბუნჯს წარმოადგენდა "Encyclopedie-
Encyclopedie theologique **" 52 ტომად, რამელიც გამოქვეყნ-
და 1844-1859 წწ. ამ შრომის მეორე სერია 53 ტომად, რამელი-
იც გამოქვეყნდა 1844-1859 წწ. ამ შრომის მეორე სერია 53 ტო-
მად გამოცემულ იქნა 1851-1959 წწ., მესამე კი - 65 ტომად
1855-1866 წწ.

ეს საცნობარო სახელმძღვანელოები ფაქტიურად სერიოზულია
დოქტრინული მნიშვნელობის ფარგლებს და მითითებებს მრავალ დარგს იმდრო-
ინდელი კულტურისა და საზოგადოების მდებარეობის მდებარეობისა.
ამ ტომების მიხედვით შეიძლება პერადიკალის დიქსიონარის, ხელნაწერთა
დიქსიონარის, ანტიკური დიქსიონარის ფრანგული ანტიკური და
ერთობის რეკომენდი დიქსიონარის გამოცემები.

მინი დაუცხრომლად ეძიებს ახალ საშუალებებს ახალი მითითებ-

*** - უნივერსალური ბიბლიოგრაფია.

**** - დოქტრინული მნიშვნელობის ენციკლოპედია.

Բյուրոն զանազան շրջաններում էր ցրված, մինչև որ 1870-71 թվականին Վենետիկում Գրեգորիանոս Գրեգորյանը հիմնադրեց «Սուրբ Երեմիայի» անվան հայկազգային գրադարանը, որի անունը 1875 թվականին փոխվեց «Սուրբ Երեմիայի» անվան հայկազգային գրադարան։ Այս գրադարանը հիմնադրվեց 1875 թվականին Գրեգորիանոս Գրեգորյանի կողմից, որի անունը 1875 թվականին փոխվեց «Սուրբ Երեմիայի» անվան հայկազգային գրադարան։ Այս գրադարանը հիմնադրվեց 1875 թվականին Գրեգորիանոս Գրեգորյանի կողմից, որի անունը 1875 թվականին փոխվեց «Սուրբ Երեմիայի» անվան հայկազգային գրադարան։

Չորսըստից հետո ունեցավ հայկազգային գրադարանը Սուրբ Երեմիայի անվան հայկազգային գրադարանը, որի անունը 1875 թվականին փոխվեց «Սուրբ Երեմիայի» անվան հայկազգային գրադարան։

Մեծ ծախսերով հիմնադրվեց 1875 թվականին Սուրբ Երեմիայի անվան հայկազգային գրադարանը, որի անունը 1875 թվականին փոխվեց «Սուրբ Երեմիայի» անվան հայկազգային գրադարան։

Մինչև 1875 թվականին հիմնադրվեց 1875 թվականին Սուրբ Երեմիայի անվան հայկազգային գրադարանը, որի անունը 1875 թվականին փոխվեց «Սուրբ Երեմիայի» անվան հայկազգային գրադարան։

დო ღრმა განახლება. არც მივხედავარ კვლავ უწარმოების რღვევით
 ამ მხრივ, თანაც ურთი მითხარის ცოდნა და ენერჯის ვერ განსწავლენ-
 და ამოღონ წამოწყებას. ეს ყოველივე ხელს უშეიძლება საქმის წინსვ-
 ლას. ამიტომაც საზრიანი მიწის დაუბადოვდა მიწვედითქობაზედ უან
 მატიცც პიტრას /1812-1889/, რამდენსაც მიხატისა კარდინალის პა-
 ტრიუს და რამის ეკლესიის ხელნაწერთა მცოდნის თანამდებობას. ეს
 უკანასკნელი განდა მიწის თანამაზირე და მრჩეველი და შუადგონა
 დათმურე ხელნაწერების - ბერძულიანება და კიპრიანედას, ვიდრე
 ინოკენტი III-მდე /1198-1216/ - გამოცემის გეგმა.

გამოსატემად განზრახული ყველა ავტორი და ნაწარმოები, მათ
 შორის ნაქალაქი / Spuria / და სადავანი / du-
 bia /, განდაგებულ იქნა ქრონოლოგიური წესით, გადასაბეჭდად შუა
 ირია არსებულ გამოცემათაგან საუკეთესოთი, ნაწილი გამოცემა მი-
 რგნატიული და დიპლომატიული-ისტორიული შესავლეთი, ნაწილი - კომიუნ-
 ტარებით და ინტელექტუალ /სადაც ისეთი ნაწილებიც იყო ჩამოთვლილი,
 რამდენიც აკრძალულია კათოლიკური ეკლესიის მიერ/.

პიტრას დახმარებით და ცალკეულ დიდ მიწნიერთა თანადგომით
 ეს გამოცემა წარმატებით იქნა დასრულებული. უკვე 1844 წელს გამო-
 კვეთვნიდა ამ გამოცემის პირველი ტომი, 20 წლის შემდეგ კი მკით-
 ხველთა მასიდანაც ედაგა ადრინდელი გამოცემის 221 ტომი. ეს საქ-
 მით მათინაც კი დიდდად აღიერებული იქნებოდა, მინი რამ მიწითარგულ-
 იყო მარტოოდენ ძველი გამოცემების ხელმოწერე დაბეჭდვით და არ
 დაერთო მათთვის, რეგორც უკვე ადრინდეთი, მიტრანტიული და დიპ-
 რატიული-ისტორიული შესავლეთი, კომიუნტარები და ინტელქ.

„ Patrologiae cursus completus-ის ბერძნული ნაწილი გა-
 მოკვეთვნიდა ორ გამოცემად: 1/ ბერძნულ-ლათინური, 161 ტომი /1853-
 -1856 წწ/ და 2/ შემოკლებული გამოცემა 85 ტომად, რამდენც შეიღ-
 ავდა მხოლოდ თარგმანებში ლათინურ ენაზე /1856-1861 წწ./.

თავდაპირველად განზრახული იყო გამოცემა ზოგიერთსამდე არსებ-

უდი უკლებლივ მამათა წაწარმოებები, ზღვრად დაუდოთ ბერძნული და
 რუმული უკლებლივინ განხეუქიღების ხანა /667 წ./, მანამ ამ
 მიწაშივე მიწვევის მიხედვს ხელნაწიერების გამოცემა განვიტოებოდ
 იქნა კარგინად ბუსარქონის მოღვაწეობის დრომდე, რაც ემთხვევა
 უდონენის მსოფლიო საუკლებლივ კრების /1439./ და მიხანტონის და
 ცემის /1453 წ./ ხარკებს.

მინი, მისი მუშაობის მიხანდასახლებობის მიუხედავად, რთი
 იტარებდოდა მარტოოდინ ისეთი ტექსტების გამოცემით, რთიღობიც
 თვისი თეოლოგიური მიხანარსით უშუალოდ პატრიარქოსს უკუდებოდა,
 ანამდე ცდილობდა შეექმნა სრული მიხილოგრაფიული დოკუმენტაცია.
 ასე, მამადილად, ბერძნული სერია იპარებს დიდ ნაწილს მიხანტონის
 მიწერად ტექსტებისა^წ. ამ სერიაში რევენ ვხვდებით აგრეთვე იმპე-
 რატორ დონ VI-ის დიკონატურად მიმავიღებობას სამხედრო საქმის
 სახეობადებადობის თხად და რიგი პუმიანისტების მიმწერას.
 დონურ სერიაში წარმოებენილია ისტორიკოსი პავლე მრსიუსი,
 უდოსტოსი ბეცეუსი და ბევრი ახვა გამოჩენილი პირუცემბა.

ამ უმარმამარ საქმის მინი უთუოდ ვერ გაანთმეცდა თავს, მას
 რთი ან პქმნოდა კოლესალური ნებისყოფა, დიდი ადლომანობა და აგ-
 რეფედი უკნომიკური საქობების მოგვარების უნარი.

მინის მიერ რეპროდუცირებული გამოცემები მყოფებლებს უხდებო-
 დათ 100 000 ზრანკზე მეტი. " *Patrologiae* ..."-ს და-
 თონურ სერიას იგი სთავაზობდა 1000 ზრანკად, ბერძნულს კი 1200-
 ად, რადგან ამ ზოლიანტების გამოცემა დიდად ხარჯობთან იყო დაკ-

წ ეს ტექსტი შევიდა ნიშურის " *Corpus scriptorum
 historiae Byzantinae*", რთიღსაც გამოცემის ადგილის მიხედვ-
 ით ხშირად მინის კონსუსსაც უწოდებენ.

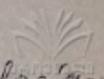
აფხიზიებზედ. ბერძენული სურნიის ბეჭდვისას მიწი, როგორც წესი, ამბავდებდა კრავარ შინელებს, დახარვეზი სურნიისადმი იმკვირბად მი-
სადავებული კომიტიტარების შედგენაზე მუშაობდა 50 საპენიონის-
ზე მეტი და თანაც 10 წელზე მეტი ხანს. მარტო ამ საპენიონის-
ბის გასამართლო მიზიანად 50 000 ჟრანგს შეადგენდა; სათანადო
ტომიბრისგან ალბული მოგება კი, უკეთეს შემთხვევაში, 20000
ჯრანვი იყო.

ასე რა, ღვესღველითი იგივე უკონიბისგეშისაშვისაც გაუხე-
ბარია, როგორ ახერხებდა მიწი ასევე ვიშარეშაში მუშაობას და
თანაც ამგვარი წარმასტეშით.

მიწის დაუზიარელი და ამოუწყველი მოაფაწიობა შეწყვეტილი იქნა
1868 წლის დეკტრვალში დიდი ხანძარი, რომელმაც კრ ღვეში ურთი-
ანად დახანდაჯარა "Ateliers catholiques"-ის მუშაობა, გი-
პარაგული თანქანები, მთელი ინვეტიარი, მიზილიტარაული სა-
ფატი და გამომცემილი მისი პირადი არქივი. სადასტევეთი თანხების
გადახდასთან დაკავშირებული ხანგარდელი სასამართლო პროცესები
გარდასტედა საჯრანგე-პრუნიის 1870-71 წწ. რიში, საკომპენსა-
ციოდ გადახდილმა თანხამ შეადგინა მსკლად 3 მილიონი ჟრანვი,
რაც საკომარისი არ იყო მიწის მოაფაწიების განახლებისათვის,
ამას დაემატა ზედმეტი რამადელის სამაფეველიების წარმოდადგენ-
ულთან და მისი ჯანმრთელი სწრაფი გაუარესება. ამის გამო
70-იანი წწ. დამდეგს მან მსკლად შიგინი მიწი და მოცემი გა-
ნახარცივდა. 1875 წ. 24 იტებრებერს დაბრვაველები უკ-პოდ მი-
წი პარისში გაჩაიგადა.

დიდი გამოცემილი დაუშავებელი დარია შეა საუკუნეო
"Patrologiae ..." -ს გამოცემები, განხარცივდება არ დას-
ტადდა მსკლად საბეღისი კრებების მასადათა 100 ტომად გამოცე-
ველები მიწისუდა პრუტიტს და მივადა სხვა ჩანახეტირს.

მიწის უწეკრადივად დიდი დავილია მოახდინასაჯრანგეობა სა-

მღვდელმკვდის ორგანიზაციის, დამფუძნებელი "Patrologiæ"-
 მ აიბრვიდ ყოველი საფრანგული სამღვდელმკვდის წარმომადგენელია ში-
 რის აპოლოგ; მას ვარკვეული რეკონსტრუქციის მიზნის სამშობლოს
 სამღვდელმკვდის ვარკვეული, განსაკუთრებით იტალიის, სადაც მინის ნა-
 მიღვაწისა და დასაბუთება ხელი შეუწყო აიბრვის ვაჟდენი მემკვიდრე-
 მია, მათი აპაის ხელმძღვანელი გამორჩეულნი მათი "რევიუა".

მემკვიდრე "Patrologiæ."-სთან დაკავშირება გვიანი
 ანტიკურობის ანტიკურობისა და იუდაიკურობის მიქცევა და მისა სა-
 ჯკურობა იდეოლოგიის მენაწვდის ვაჟდენი.

XIX საუკუნის ომბოლოანი წლებში დადგა საჭიროება მინის
 მივირ გამომცემელი ორივე სერიის ხელახლა დაბეჭდვისა. ეს საქმი-
 განახორციელიეს ძველმა ვარნიერმა / Garnier freres / მაგ-
 რამე ეს წიგნიანი ჯიქს ვერ უღებდა მინისველი ორგანიზაციის.

ბევრმა არაკომპეტენტურმა მკითხველმა ვარნიერმა გამომცე-
 მებში გააპარული ჯიქსგანსული შედეგებში მათ ღიქ წინააპარს მია-
 წერეს. მინის გამომცემებს აკრიტიკებდნენ საქმიანი მუშაობის
 სპეციალისტებიც /მაგ. საუკუნისი იტალიის ვაჟდენი კრიტიკირი
 და სხვანი/.

ვარნიერის იდეოლოგი ვაჟდენი შევარდი იქამდეც კი მივიდა,
 რომ "Patrologiæ" მათ ვარნიერის უმარბიანი კლავას,
 სადაც მუდმივნი მუშაობის ორგანიზაციის მიღვნიც წყალი. მაგრამ ეს
 ყოველივე იტალიის ორგანიზაციის ვერ წინადადება მინის გამომცემისა,
 ნამოქმედიარს იმ ადამიანისა, რომელიც, მისი ბიოგრაფიის ადამ-
 ბერტ ადამიანის სიჭყვებით რომ უმრავლეს, ვაჟდენის სამსახურს შე-
 ადის ადის მთელი სიგლესად და რომელიც ამ მიზნისათვის არ ური-
 დებდა არავითარ დაბრკოლებებს.

მაგრამ ეს ყოველივე იტალიის ორგანიზაციის ვერ წინადადება ნა-
 მიღვაწის იმ მენაწვდის გამომცემლისა, რომელიც სხვა გამომ-
 ცემელთან განსხვავებით არა მხოლოდ სველად წყარობს, არამედ

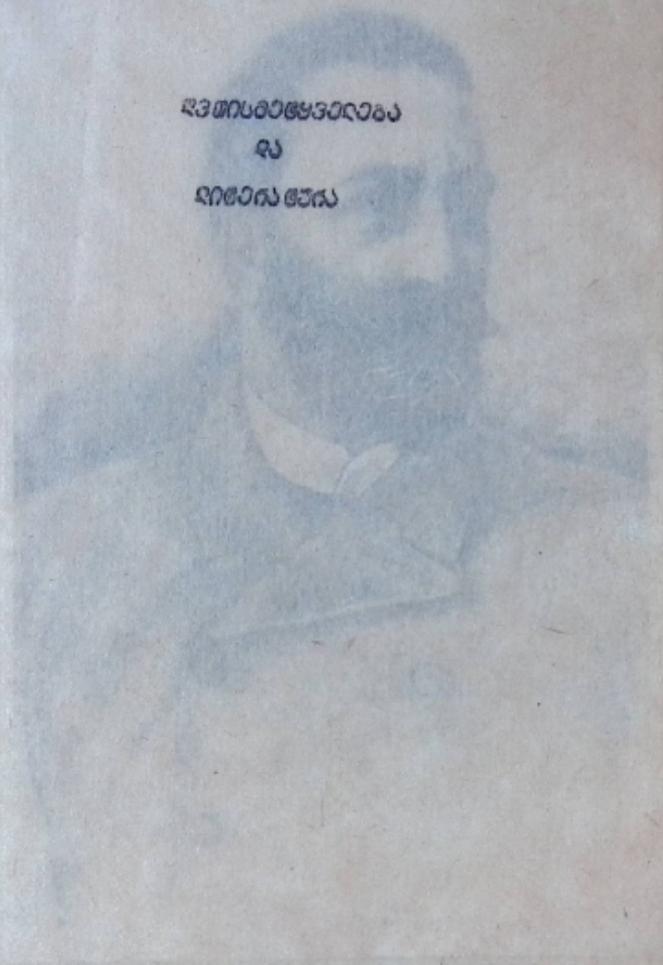

წარმოსაჩვენდა კიდევ მათ დიპლომატიკურ-ისტორიულ მნიშვნელობას და
ცდილობდა მივიწყებულ ნაშრომთა სრული მოკვლეობით გამოგონებას და
სინამდვილე.

" *Patrologia* " -ის მუდრანტები / 1982

ტომი/, რომელთაც სახელი გაუთქვეს მათ გამოცემიდან, დადსაც წა
რმოადგინენ უახლესებზე საჭიჯის დუთისნიტყვედების, ისტორიის,
დიპლომატიკისა და კუდტიკის მიკვლევისათვის.

ԱՅ ՊԱՆՈՒԹՅԱԿՆԵՐՈՒԹՅԱՆ
ԸՆ
ԳՆՈՒՄՆԱ ՅԵՐԱ

ՀԱՅԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՅՈՒՆ ԿՆՅԱՆՅԱՆ

უკლესი და უფროსი ქვეყნის

ილია ჭავჭავაძე

დღეიდან საქარბუდედნში მარბდმადიგდებ-
დური უკლესიის დამკვიდრებინსა ჩვენი ურის
ისტორიის და დიგორსტორს განუკვეთდა და-
კავშირდა ქრისტიანულ სამწმუნოებასთან.

ჩვენი უკლესიი და მონასტრები იგი-
განვე იქნა არაფე მარბდდენ სასუდიორი მსხუ-
დებდა, არამედ ისტორიული წყაროებისა და
სამბუდების განმთხსებად.

XIX საუკუნეში განსაკუთრებით დადგა
ასეთი დეკუმენტიების შედგენების საჭირო-
ება. ქარბუდე მამულიშვიდდაგან დიდი ილია
ურთი პირველდაგანი იყო, ვინც საბოგადო-
ბის ყურადღება ამ ჭარბოებას მიმპყრო.

აქვე შედგინებდა: წინამძღუდარე წერ-
ლის ავტორის ვინაობა დღემდე დაუდგინელი
იყო. იგი ხელმოწერდა და ამოქვეყნდა ვატი
"ივერიის" ჟურნალში.

დიგორსტორისა მონასტრისა დასახლება
უფრო სამბუდების მონობით დადგინა, რთ
წერნილის ავტორი ილია ჭავჭავაძეა.

ვინ არ იცის, რთ ჩვენს მონასტრებსა და ქვეიისქვეიის
უკლესიებში მრავალი საიისტორიო განძი მიონახება. რთ ზედი
გადობდა, ჩვენი ისტორიის, ჯერ კრიტიკის ცეცხლში არ გაჭა-
რებულ და არ გადახადისებული, ბევრს სამბუდა და მოწმობის
მოკავებდა მრავლის ბნელის ადგილების შექმისსაგებდა, რთ
ცნობილი და გამოქვეყნებული იყო ყოველი იგი ნაშთი ჩვენი
განვდილის ცნობებისა, რთვილიც დღეს კიდევ ვიდე ამხედვით
ჩვენსა მათა-ვაპასა ხელე-ნაქმარდა და ჭკუით ნამოქვითდარდა.
უნდა ყოველივე ეს მვადდაგან მიგარებულ და დასარბული მ-

Նախընտանիքի շնորհիվ իրենց համարում են իրենց անհատականությանը և իրենց հասարակությանը ներդրումներ անելու համար։ Այսպիսով, իրենց համարում են իրենց հասարակությանը ներդրումներ անելու համար։ Այսպիսով, իրենց համարում են իրենց հասարակությանը ներդրումներ անելու համար։

Երկրի իրավունքները իրենց համարում են իրենց հասարակությանը ներդրումներ անելու համար։ Այսպիսով, իրենց համարում են իրենց հասարակությանը ներդրումներ անելու համար։ Այսպիսով, իրենց համարում են իրենց հասարակությանը ներդրումներ անելու համար։

Վերջինս նախընտանիքի շնորհիվ իրենց համարում են իրենց հասարակությանը ներդրումներ անելու համար։ Այսպիսով, իրենց համարում են իրենց հասարակությանը ներդրումներ անելու համար։

Համաստեղային համայնքային խորհուրդները, որոնք կազմավորվում են, ըստ օրենքի մասին Խորհրդարանի կողմից 1995 թ. հունիսի 27-ին ընդունված «Համայնքային խորհուրդների մասին» օրենքի հիմամբ, իրենց գործունեության ընթացքում կատարում են հետևյալ գործառնականությունները՝

1. Կատարում են համայնքային խորհուրդների կողմից օրենքով սահմանված լիազորությունները, որոնք կապված են համայնքային խորհուրդների կողմից կատարվող գործառնականությունների հետ։

2. Կատարում են համայնքային խորհուրդների կողմից օրենքով սահմանված լիազորությունները, որոնք կապված են համայնքային խորհուրդների կողմից կատարվող գործառնականությունների հետ։

Հայր Գեորգի

მადრიდისა ჯოჯოხინი

მიჯდომელი პაველი ჭდომიძისაჲნი და
პროფირ მარტინოვიძისაჲნი ვიდეოგრაფი

გურნად "მისჯილვის საპატრიარქოს"

მედიკოსებისაჲნი, მანქანებისაჲნი, დიპლომა-
ტიკური რედაქციური პაველინი ნიკოლოზი
და პრინციპალინი ვიდეოგრაფი.

წერილი რუსულიდან ქართულ ენაზე გა-
მოცემული მარტინოვიძისაჲნი ანტიკონსტიტუციონალური

ყველა ეპოქის გამოცემული სასულიერო
მოღვაწეობის ანტიკონსტიტუციონალური პერიოდის
მედიკოსების, დიპლომატიკური და ხელოვნო-
ბის დირექტორის წარმომადგენლებთან, რომელთა
მიმართებულსაც სწორედ ისინი აქვეყნებენ
გაზეთს.

წინამდებარე წერილი, რომელიც წარმო-
ადგენს პაველი ჭდომიძისაჲნი და მარტინოვიძისაჲნი
ვიდეოგრაფიების მიხედვით მიმართული პაველინი
და ჭდომიძისაჲნი მსოფლიო მშვიდობის განცხად-
ებულ მიჯდომელს ვიდეოგრაფიების პოლიტიკისა და
კრიტიკულ ნამუშევრებზე, ერთ-ერთი სასულიერო
ამისა.

გამოცემული მედიკოსებისაჲნი-ვიდეოგრაფიებისაჲნი, მიჯდომელი პაველი ანტი-
სანდრისაჲნი და ჭდომიძისაჲნი და ცნობილი პოლიტიკისაჲნი და მანქანური მარტინოვი-
ძისაჲნი ანტიკონსტიტუციონალური ვიდეოგრაფიებისაჲნი ერთმანეთს გაეცნენ 1908 წელს
პეტროგრადში, ვიდეოგრაფი ივანოვის კომისიის და მშვიდობისაჲნი,
სადაც კონსტიტუციონალური ივანოვიძისაჲნი რუსული კულტურის წარმომადგენ-
ლები, მედიკოსები, დიპლომატიკოსები, პოლიტიკოსები, მანქანისაჲნი, სოციალური-
ბი, საბავშვო და საზოგადო მოღვაწეები, პოლიტიკოსები და კომისიების
დირექტორი ვიდეოგრაფი ამის და მანქანისაჲნი რუსული, 1908 წლის 17

աղանդական զանգվածները հանաճեցին: "Հրապարակ" զանգվածը սակայն շարունակեց իր գործունեությունը մեղադրվելով խրատականության մեջ:

Չնայած, որ ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն, սակայն ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն:

ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն, սակայն ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն:

Սակայն մեծագույնը, մեծ ձեռքով իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն, սակայն ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն:

Մեծ սերունդը կարող էր օգտագործել իր հմտությունները ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն, սակայն ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն:

Մեծ ձեռքով ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն, սակայն ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն:

Սակայն մեծագույնը, մեծ ձեռքով իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն, սակայն ԽՍՀՄ-ում 1917 թվականից իրականացվում էր կուլտուրայի վերականգնման քաղաքականություն:

ვრდოშინის პიუმიხს ურთი საფი "კოსმოსი", უფროდ ამ მისაზრე-
ბის ვიგაფდენიხ არის დანერინი.

მ. ვრდოშინივი გაფდენა მისხდინა მამა აპდვი ვრდოშინის მუ-
ხედვლემბემა ხელვინებამი, მის არსსა და დანიშნულმამი.

მამა აპდვი ძაღვი მამად შეფასებას აძლევდა ხელვინების
სურვირ, შემიქმედენიხ არსს.

"დაუპირისპირა რა ქაოსს ლეგებინვი დოგოსი, იგი მდინდა,
რთი ხელვინება ისედი სვერსა, კაცობრიობის მიჯნაწიონისა, სად-
აც ყვილაში მძაფრად ვინიღებო მარგანისებედი და შემიქმედი დო-
გოსი /უკრისპიხ/, რთველიც უპირისპირებო ქაოსს - უწესრიგობას,
ნკრევის /ვინისპიხ/, ეს იღვა ვრდოშინის წამოაყენა და დამუ-
შავა დიდი ხნიხ ადრე მანამდე, სანამ იგი იწიქორმაცისი ადორისი
ურთ-ურთ ძირითად დეზინებად იქვეოდა", წერს მდევდი ანატოლ
პრესვირინი საფის წიგნიში "მდევდი აპდვი ვრდოშინის საფიონს-
მეფევილი მემკვიდრეობიდა".

მრძელა ქაოსსა და პარმინისა, ნკრევისა და ვინებისა,
ვინისპიხისა და უკრისპიხისა - მ. ვრდოშინის პიუმიხს გამედილი მისივის
წამოაღგენს, დაწყობული პირველი საფიხ "ამბობება" და დამსა-
რებული მრდი მუ-15-თი "სამეფევი". მუ-11 საფი ამ მფაღსაზინისი
გამორჩეულია და მასში მანდალაც ყვილაში მუგად მისრისს გაფდენა
მამა აპდვი ვრდოშინის იდეებისა. "დიქორვიდადი მწყობრი და მმე-
ვინიერი იყო მუასაყვიწმეხ მსოფლიო. მავრამი გადილი მამადა იგი,
მუმიქი რამეფეხ დედამიწა და გრიგადისებერი სრმალა-გრიადი
გასტყორენა უსაზღვრად განვირდილი მისი ირგვლიც. ვრდოშინი მფადი

✠ იხ. მდევ. აპდვი ვრდოშინის. კუდი, რედიგობ და კუდიქრა. -
"საფიონსმეფევილი მინამები". კრებული 1. მ. 1977, გვ. 101-119.

ყოველ მხარეს განხილული სამსახურში თავისუფლად აღიქვამის სივრცე-
თა პერსპექტივას და ღრუბნიდან კარდისებრ, და პირნიჭიან ახარ-
ბებებს აპარდღებებს, და სურსათში შეაქვს დროება და წყობა, - ასე
გონებაც ქაოსებს შიგნით ანაწილებს მოკლებებს მიხვედრისგან და
ინის, ღრის, სივრცის საფუძვლებად და განამტკიცებებს დროებით
რეგულაციას.

ჩვენს მიერ აღვებულ კონსტრუქციულ წყობაში განუსაზღვრე კი
არ არის გამოხატული, არამედ მხოლოდ ჩვენი უსივრცოაზრობის მიხედვით,
"დროებითი დახილვისათვის არ არის სცვა გამოსაყვანი, მისივენივე მისთვის
ბარბოსი".^{XX}

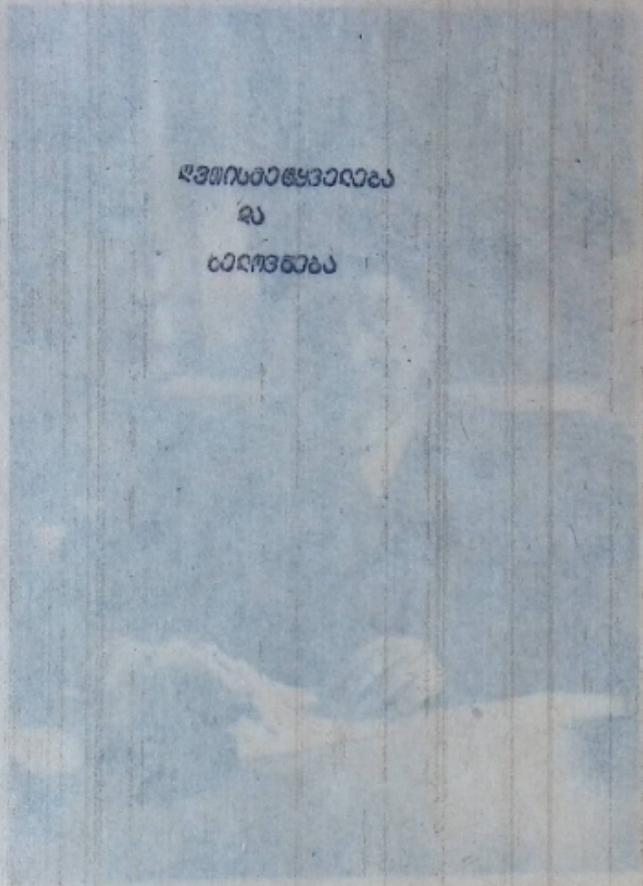
ვლადიმერი, რეგულირებელი აპარატის მიხედვით სამსახურული პირი,^{XXI}
მთელი სივრცეები განაგრძობდა ახლებლობას მათი აპარატით.

განდაცვალებამდე შევინახავთ ადრე, რეგულაციის ე.წ. არსებობ-
ვას დიპლომატიურად ანტიკლასიკურ აპარატში, მ.ა. ვლადიმერიმ კვლავ და-
ადასტურა თავისი მართალი შეხედულებები ა.ა. ვლადიმერის შემოქმედე-
ბაზე. მან იმ შეიქმნა პრინციპული ნაწარმოები შიგნით, რომელიც მისი
შემოქმედით "სამართლებრივი დიპლომატიის თავისებურება", "მისივენივე", "მისივენივე
კარგობისთვის" და ნიკოლოზ დიპლომატიის მოხერხებულებით ურთადა მისთვის-
დი აპარატ ვლადიმერის "სვეტილი და სიმბოლოები ქრისტიანობისა" დასა-
ადადა.

XX მსხვერპლი პრინციპული მარტივიანი რეგულაციის წარმოადგენს
ურთიერთ დიქციონარს /მარტივიანი./

XXI მან თავისი პირი "სურსათში" ურთადა დიქციონარს მათი სურსათის
სამსახურის.

დავით აღმაშენებლის
და
სიძველეთა

ქვეთაძე თაყაიშვილი

ՊԱՌՈՒՆՈՒՄ ԵՄՈՒՆՈՒՄ ԵՎ ԲՈՒՄՈՒՄ ԵՄՈՒՆՈՒՄ
ՉԻՏՈՒՄ ԵՎ ԲՈՒՄՈՒՄ

Քրիստոսի ծննդի մասին լուրերի մասին
Քրիստոսի ծննդի մասին լուրերի մասին
Վերջինից հետո Երուսաղեմի քաղաքում

Այսպիսի ծննդի մասին լուրերը հասնում են ընդհանուր
ժողովրդին և ինչպես ինչպես և ինչպես ինչպես
մեր և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես

Երբ ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
ժողովրդին և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես

Այսպիսի լուրերը հասնում են ընդհանուր
ժողովրդին և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
մեր և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես

Երբ ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
ժողովրդին և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես

- Մեր ժողովրդին ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
- Երբ ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
- ժողովրդին և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
- մեր և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
- ժողովրդին և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
- մեր և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
- ժողովրդին և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես
- մեր և ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես ինչպես

Հասցեում Երկրաբանական լսելի ժցրոնի խանո սըըցն զս զոնն
առ սոնս քոզցոնս

զստրոնցնեմնոց մոցքերո սըընզան սոն զստրոնստ աճոննոնոն
նոնոննսնառոնն ժոքոնոնոն ըս ոժոնոնոն յնոնառոն սըընոնն խոնզոն

զստրոնսնոն, ոնոն ժոքոնոն, ոնոն ոնոն ոնոն զստրոնստ
ոնոնոնոնոն սն խոնզոն մոնոնոնոն սստրոնոնոն ոնոնոնոն-
նոն. ոնոն ոնոնոն զստրոնոնոն ոնոնոն ոնոնոն ոնոնոն ոն-
ոնոնոն

იკის დედაბებიც და მამისადაც და დაიბრუნებ. მასში გამომხატულია
 პოეტის ყუბის ის მნიშვნელოვანი მიხედობა აუ ნაკადი, რამდენსაც
 ადგილი პეტრეს აგროგრაფიკულ, მედიკალიკურ, ჯივობიკურ-პოეტობიკურ
 და კანონიკურ დიკონობიკურად.

მარტოდადობიკური ვადობისში შეიშობიკური დიკონობიკური პიბ-
 ნიბის რამდენიმიც სხვადასხვა კრეტიკური. მათი ხასობიკური კანონობიკურ-
 რეობიკური იმის მიხედობიკური, აუ რეობიკური სრულიდობიკური ესა აუ ის სპობიკური-
 დი. ისინი კანონობიკური იმის, ადგილობიკური დიკონობიკური, დი-
 მარტობიკური დიკონობიკური აუ შეიკონობიკური სხვადასხვა დიკონობიკური
 აბიკური აბიკური კანონობიკური სპობიკური აბიკური აუ იმი კრეტიკური სპ-
 ბიკური.

ქველი ტარბიკური მიწობიკური პიბიკური პიბიკური პიბიკური
 უდი მასობიკური ძირიკური სპობიკური სპობიკური სპობიკური იკონ-
 კრეტიკური, ე.წ. სპობიკური და სპობიკური იკონობიკური, სპ-
 ბიკური ეს მასობიკური იკონობიკური, სპობიკური სპობიკური უდიკონობიკური
 ბი. XI სპობიკური შეიკონობიკური მასობიკური სპობიკური კანონობიკური
 პიბიკური კრეტიკური: "მეობიკური", რამდენიკური უდიკონობიკური რეობიკური
 უდიკონობიკური უდიკონობიკური და გიკონობიკური აბიკური. X-XI სპობიკური
 პიბიკური კრეტიკური სპობიკური სპობიკური უდიკონობიკური გიკონობიკური
 ის მიკონობიკური და შეიკონობიკური "მეობიკური". აბი კრეტიკური გიკონობიკური
 მიკონობიკური "სპობიკური დიკონობიკური" უდიკური. გიკონობიკური აბიკური
 "მეობიკური" რეობიკური ძირიკური კანონობიკური უდიკური უდიკური
 ტარბიკური სპობიკური იკონობიკური იკონობიკური ისობიკური, რამი აბი სპობიკური
 სპობიკური, სპობიკური უდიკური იმი დიკონობიკური სპობიკური სპობიკური
 პიბიკური მასობიკური. აბიკური. კანონობიკური დასპობიკური, აბიკური
 სპობიკური "მეობიკური" იმი სპობიკური სპობიკური მიკონობიკური კი აბი
 სპობიკური სპობიკური. აბიკური კანონობიკური სპობიკური სპობიკური
 სპობიკური, გიკონობიკური აბიკური სპობიკური აბიკური სპობიკური სპობიკური
 აბიკური, რამი აბი კრეტიკური მასობიკური სპობიკური ტარბიკური სპობიკური
 და სპობიკური, რამიკური კანონობიკური უდიკური სპობიკური აბიკური

մոթոցումը զս մինիճցնելուցանի զսճու զսսճս սգուղգրնաճուղը շսնրնս
 ճսնցուսարնսնս. Յումնուղգրնաճուղընս զս ճուղընցուղընս սուղնսսմ մեղ-
 ճու սոնրնընս սոնցոնս սգուղգրնաճուսնի ճսնսսնցնընընս սսճսնսնցնըն-
 սսճընս զս սուղնսնըն-սուղնցոնընս մեղընընընսնի զս մեղընս մեղնս
 սսնցնընընս ընցընըն. սմ ընցընընսնի սոնսնս շրնսնցոնսնըն-ընընըն-
 շրնի մեղնընընսնի, ոընընի զս մոնրնաճունսնի.

Մսնընըն սոմնուղգրնաճուսնի ճսնսսսսսնընընս սսնցնընընս սոմ-
 նուղնս, ոնմընս զսսսսսսսնի սսսսնընընս մեղընընսնս սսճսնցընս-
 սսճսնցընըն, ընցըն զս սնսնըն սճսնցնընս ըրնցընընս, սոմնուղնս
 մնցնընսնսն ոնցոնըն մեղնսնընս, ոնց մնսնցընըն ըսնուղնսնս. ոնց
 շնըն սճնընմոնս, ոնմ ճուղընըն մնսնցընըն սսննսն սճ սոմնուղնս
 սսնցոնսնըն նոնընսնընըն սուղըն սնրնցընընսնի սսնընընըն.

Յումնուղգրնաճուսնի շնսնսն ոնսնցընընս ընցըն զս սնսնըն սճսնցնընս
 ըրնցընընս. նոնընընըն սոմնուղնընսնս զս մնսնցընըն սճսնցնսնընս
 ըրնսնընընսն շընընս ոնցընընընընընս զս զսմնսնսնսնսնընըն սոմնուղն-
 ըրնսնսնընս, սճսնցն ճուղընըն սոմնուղնսնընս ոնցնս ընսնընսն սնցըն-
 ոնցնսնսնսն մեղընընընս ոնցնընսնընըն մնսնցընըն սսնն սճ սոմնուղն.

սմընընսն ոնցընընընսն ճսնսսսսսնընընս սսնցնընընսն սսնընս
 ըրնսնընսն շսնընըն սոմնուղնսնընսն, ոնմընըն շսնընըն սգուղգրնաճուսնի
 ճսնուղընընընըն սուղընըն սսնընսն ընրնընընս զս ըրնընսնսնսն ընսնսն ըս-
 ոնցընսնսն ընցընընընընս. շրնսնցոնսնըն մեղընընսնի սոնսնսնըն¹ ընընընս
 սսնընընս. սսնցնսնընսնընսն մոնսնընընըն, ոնմ սսնսնընսնի "նսնընըն"
 շրնսնցընսն ըսնուղնսնսն ոնսնընընս.

նոնընընըն շրնսնընընընսն մոնսնընընսն սնսնընընսն ոնցընըն սս-
 նընըն: ըրնընս "շսնսնըն, զսնսնսնընընըն, զսնսնսնընըն", մընըն -

1. սնսն մնուղնըն շրնսնցոնսնըն մեղընընսնի, սնսնընըն սնսն ոնընըն-
 ընսնընսն նսնընըն ընսնընընսն ըրն-ըրնսն ճսնընընընընըն ըսնուղնընս.

հաս, որի ճանճա լինողըն սաստընըրոս Կողմնոնս թողըր որնընրոն
նաղընս անորնընս, "նաղըն" ճըռոն ցոնողընսն ճամողընս-
նընողըն, թոն ցրոն-ցրոն սերնողընս թարնողընս. սմոնցը սըն-
թըրընս ոոսնը Կողմնոնս նսնըրոնը որնընսնողըն թնողընս "սաղ-
նողընսն Կոնը":

"Ողորնողընս սոն թողընողընս նընսն
ըս շարնողընս թողընսն սոնողընս,
ցննողընսն ոն ոնողընս թողընսն ցողընսն սոն ողընս,
սոնողընսն թողըն սոն լողընսն ըս ճողընսն,
ըս ցրոնսն Կողմնոնս - ըսողընսն ըսողընս" ¹²⁴⁷ /

"Ողորն սոն ցնս ճամողընողընս ընողըն,
թողընսն ըսողընսն ըսողընսն ըսողընսն,
ողընսն ըսողըն սոնողընսն, որնողընսն
թողընսն ոնողընսն թողընսն
ըս Կողմնողընսն ըսողընսն, սոնողընսն, սոնողընսն" ¹²⁴⁸ /

Ողըն լինողըն սաստընըրոս Կողմնոնսնողըն ըսողընսնողըն-
ըն լողընողընսն ըսողընսն ճամողընսն "նաղընսն ըսողընսն". ողը-
նողընսն սոնողընսն, որնողընսն Կողմնողընսն ըսողընսն, սոն-
ողընսն ըսողընսն ըսողընսն ոնողընսն, Կողմնողընսն:

"նաղընսն թողընսն ըսողընսն ըսողընսն
ըսողընսն ըսողընսն ողընսն
թողընսն, ըսողընսն սոնողընսն ըսողընսն,
թողընսն ըսողընսն ըսողընսն, սողընսն,
թողընսն ըսողընսն ըսողընսն ողընսն

1. ոոսնը Կողմնոնս, սաղընողընսն Կոնը, ճամողընսնողընսն ըսողընսն
ըս ճամողընսնողընսն ըսողընսն ո. ըսողընսն, ըս., 1968, թ. 179.

2. Կողմնոնս, սաղընողընսն Կոնը, թ. 229.

ժպտակներով իրար հետ խոսակցելու

համարժեցությամբ, ընդհանուր գաղափարներով¹։

Իրենց ստեղծած «Գրականության» պարբերականում խոսելով «Մեծ-
մեծ համար» հոդվածում ընդհանուր գաղափարներով ասելով՝

«Մեծերն են զիտար ինքնուրույն շարժումը,
ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր գաղափարները,
մեծերն են իրենց ստեղծած իրենց իրենց
ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր -
ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր»²։

Ստեղծարարական գործունեության ստեղծարարական

«Գրականության» համարներն են ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր
համարներն են ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր
համարներն են ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր
համարներն են ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր

«Մեծերն են զիտար ինքնուրույն շարժումը, ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր
ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր

«Գրականության» համարներն են ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր
ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր

1. Ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր
ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր ընդհանուր

2. Ստեղծարարական գործունեություն, Երևան, 190.

3. Մեծերն են զիտար ինքնուրույն շարժումը, V - 120.

4. Մեծերն են զիտար ինքնուրույն շարժումը, R - 131.

5. Մեծերն են զիտար ինքնուրույն շարժումը, R - 131.

6. Մեծերն են զիտար ինքնուրույն շարժումը, R - 209.

მნიშვნელოვან ცნობებს გვაწვდის აქაღ. კ. კვკელიძე სამი
 მისი შესახებ "ვეფხისტყაოსნის" "მზიანი სამის" პრეზენტის გან-
 ხილვისას. "მზიე არის ხატის მიხედვით ბრწყინვალე სამეფოსა. ტერ-
 მინი "მზიანი სამი" ან "სამეფიანი სინათლე", ჩვეულებრივად ქრის-
 ტიანულ ღვთისმეტყველებას და შეუბრუნებელი. ერთს ღვთაებების მიმ-
 ანთავენ ღვთაებებს: "მუნ, სამ-მზიე, სამნათელი". იმანვე მათ-
 ლედი ამბობს: "ღმერთსა, სამმზისა". ერთ-ერთ პიროვნებათაგანს კრ-
 ბულში ვკითხულობთ: "სამ-ერთ-მან მზემან, ყოველთ მიწისმან, ინ-
 ება შექმნა და დაბადება"¹. კ. კვკელიძეს მსჯელობის მსგავსი სტა-
 ვურიდანაც. ღვთისმეტყველებას და სამეფოსმეტყველებას მზიანობის
 მიმართავენ ღვთაებებს, როგორც სამი მზეს. სამეფიანობა, რამე ასევე
 ღვთაების უბრუნებელ იყენებს სამი მზეს და ერთს ადამიანებზელი "გად-
 მბანი სინათლისაში" და ამბობს: "მარტო, სრული, სამი მზეთ,
 ერთ ცისკარდობას, განმინათლე მხედველობის სულიანი, რათა გი-
 ხილთ ნათელი ნათელთა უხილსანი, სულითა ღმერთსანი და ღმერთი-
 ნიშნით მზიანობის დასრულებულთა საწყობითა"². აქ ღმერთი დასასრულ-
 ებულობ როგორც მარტო, სრული, სამი მზე, ერთდროულად, რო-
 მილიც სულის სახეობებს შეაქვს მზიანობის, ნათელის ხილვას.

1. კ. კვკელიძე, უბრუნებელი ძველი ქართული მწერლობის ისტორიი-
 დან, VIII, 1962, გვ. 166.

2. ჩვენი საუბრე, I, მზ., 1960, გვ. 521.

ՅՅ ՈՍՅՅ ՆՆ

ԲԾՈՆԳՅԵՕՅՈ

Յձոյ լուծմնաթն Բոժոն և
ոնն ձաճն ինն զոնոսաթն շքեճն
և Կնգա

წმინდა მიწამდენი თაღვა, უღრმეაღ და
ბიძინა*.

მიწამდენი სახეობი უღრმეაღ ყველაღი თაღმდენი ხანაა საჭა-
რთველს ისტორიასი. მიწამდენი თაღ-აბაა დიდმა ანაღრმეაღ დაბრ-
მის და დაღაღიქრა საჭართველს. ახდენი მიწამდენი იყო თაღ-აბაა
მიღ-2, რამდენი დეზინთა და მიხდენი ცოდინმა საჭართველსი
თაღმადიანობის გაღრმეაღ, ქართველთა მიღმსაღრმეაღ და თუქრია-
ნეობის რამესაღრმეაღ ქართღ-აბაღი. სწორეღ აბი დრთს, მიწამდენი
უღრმაა საჭართველს წმინდა დიდმიწამდენი და იხსნა ქრისტიან რჯუ-
ლი.

ეს ის დრთ იყო, რამდენი ადგილსა აბა-აბაღი თაღის უღრმაა
"ბაბიქრინთი" და რამდენი იყო იყო მიღმსაღრმე: "ბოღრ
თაღრთა უაბრა მიწამდენი ახდენი დინი და იყო მიღმა და
სხეობა მიწამდენი ადგილი დაუაბრაა აბაღი და თაღდა ბორმისა
აყოღრმე მიწამდენი აბაღი, რამდენი უღრმაა აბაღი სრულიაღ
ვაბაღი და უღრმაა და უღრმაა".

"ბაბიქრინთს სხეობა თაღრმე
სიბუღაბა ამბობენ თუღსაა,
აბიღაბა რამდენი უღრმაა
რამდენი საბაღი უღრმაა".

ავაღრმე იმიწამდენი ქართველი ხანაღრმე დღესი.

საჭართველს დრმეაღ, მიწამდენი ის ხანაღრმე მიწამდენი აბაღი
უღრმა საჭართველი ამბავი, რამეაღ დაბრქრა აბაღრმეაღ და
თაღრმეაღ მიღმსაღრმე უღრმა გმაღრმეაღ ქართველი მიწამდენი, ბე-

X საჭართველს სამიწამდენი აბაღრმეაღ დრმეაღ წმინდა
მიწამდენი თაღვა, უღრმეაღ და ბიძინას იხსნა 18 სეპ-
ტემბერს /ძვ.სტ./ იყო მისი ბაბიქრინ, სადაღ იხსნი ანაღრმეაღ
დაბრმეაღ, სწორეაღ სწორეაღ სწორეაღ და სწორეაღ სწორეაღ სწორეაღ.

Մ Ե Մ Ե Մ
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե
Ե Ե Ե Ե Ե Ե Ե

Կաթողիկոս Գրիգոր Գրիգորյան

სოციალური დემოკრატიული პარტია

"საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის" აქტიურობის
მასშტაბი, სადაც ახალგაზრდა ქართველი საზოგადო-
ებრივი გამოცდილებების ჩვენს უკუდგომისა და
ერის ყოველ მოქალაქეს აღიარებული უპირობო
განდაცვალებაზე, სადაც სიკვდილიან საფრთხეში
და ამ დროისთვისაც პირის სიყვარული

1907 წელს, 9 ნოემბერს, თითქმის საცდელი, განდაცვა-
ვანი ჩვენი "საზოგადოებრივი" ქვეყნი, საქართველოს უკუდგომის მხედ-
ვანი მღვდელმთავარი, სოციალური დემოკრატიული პარტია, რომელსაც
არა მხოლოდ დროის მიუხედავად ჩვენი ერისა და უკუდგომის წინა-
შე.

ჯერ კიდევ სტრუქტურის შუამს, საზოგადოების სასულიერო აკადემი-
კისთვის უბრალოდ მომავალს მღვდელმთავარს, რომ უბრალოდ იყო და-
ჯერდებოდა მისთვის მიმართ მისთვის სიყვარულით. რომელიც ამ
აკადემიის ისტორიის ადგილი პირდაპირი მისთვისაც ამისთვის,
ერის ქვეყნის ქალაქ საზოგადოებრივი მღვდელმთავარს; ბერ-დიაკ-
ონი სტრუქტურის აღიარებული რეორგანიზაცი, არა სხვა საფასურს
ნაც მისთვის სტრუქტურის ვინაობა, აკადემიის მიმართაც დასაძინ
ქვეყნის და უბრალოდ საზოგადოებრივი პარტიაში საფასურს.

1850 წლებში მან დაამთავრა სასულიერო აკადემიის კურსი
და მომავალი საფასურს საზოგადოების სხვადასხვა მხარეს: ქართული,
რევოლუციური, გერმანო-საბერძნული და აზრებისთვის - ჯერ მასწავლებ-
ლობა, შემდეგ ილუმინაცია, პარტიის მხარეს და ბოლოს მღვდელ-მთავ-
რობა.

აზრებისთვის ის მომავალი საფასურს მისთვის ქვეყნისთვის
დასაძინებულია.

მანვე განაპირობა ბიუჯეტის, კურორტისა და ღია ვაჭრობის განვითარების
მონაპოვები, რამდენადაც პირველს საკმაოდ მაშინვე უნდა ვხედავდეთ.

დიდი ყურადღებას აქცევდა განსვინების მიზნებისათვის
ქარბული მიწებში მისი განვითარების განხორციელებას. მან საკუთარი
სახსრით დასაწყობებინა ჩვენი სოციალისტური ძვირფასი სახეობა
"ქარბული დეჰიდრონი" სუბსან-საბა რამდენიმე წლისა, აგრეთვე ვა-
შაღისა და სხვა პირველს "მის-მედიკალინი", ამერიკის ნიუ-იორკში-
ლის "სოციალისტი და მისი მისიონერი", მისი მიზნების მონაპოვების ის-
ტორიული საბუღალბო, სიგელ-გუჯარები და სხვა. ძველი ხელნაწი-
ლებების განსვინებისათვის შეესწორა მან საბჭოთაო მიზნების 2200
მანეთი. ამ მანეთი განიხილა ამერიკის ხელნაწილების ბიუროს 1074
წლისა, "ცენტრალური ინსტიტუტი და კონსტრუქციები".

ყოველგანამედიკალინი ადრესირებული ვაჭრობა ხელახლა, რამ ჩვე-
ნი ძველი საბჭოთაო განიხილა მანდათი ევროპისა და ღია ვაჭრობის
უძლიერება ხალხში. ამიტომ იგი შეიძლება ამ განიხილის შევსებას და
მივსებდეთ განვითარებას, რაც მონაპოვ საბჭოთაო სინ. ნაგებობა-გუ-
ანაგის, რამდენს მიუღწევს მივსებდეთ განვითარებული წინაშის საბჭოთაო
ქრისტიანული განიხილა მანეთის სახსრით.

განსვინების მიზნებისათვის მონაპოვებისათვის უნდა ვაჭრობდეთ ქარ-
ბული ენის, რამდენც XIX საუკუნის მე-80 წლებამდე საბჭოთაო-
დის საბჭოთაო უწყობის სასწავლებლებში ყოველ ანგის ისე მი-
ღობული და საბჭოთაო საბჭოთა ან იმდენად. პირველად განიხილა
ჩამოსულ სინის რევიზიონებს ყოველგანამედიკალინი ადრესირებული ყო-
ველგანის წარმოდგენა ხელში მიხსნებისათვის ქარბული ენის ანგის
უწყობის ყოველს შეესაბამებ; დაბოლოს, ეგვიპტის ისტორიის დის,
ქარბული ენისა და ქარბული განიხილის მივსებებისათვის საკმაოდ ყურა-
დღება მიუღებ: რამდენ საბჭოთაო ქარბული მივსებებისათვის საბჭოთაო-
დის საბჭოთაო იქნა ცნობილი.

սահմաններում ձգտելով միջավայրի քաղաքականությանը մերժելով
 զրոյն սամեջրուղան սամերցուց Նյուրեմբերի յարաբար յնիս շարժումն
 զանցն Նաթիմի. ուղարկել Նյուրեմբեր, զյայնի զոսկորից
 ու զրուս, ձանաթիքն սալեմիքն Նյուրեմբերի յարաբար յնիս Նաթիմի
 ինս իննսալեմիքն. Նաթիմիքն սոսկորից միջավայրի ձանաթն զանցն
 մեհարցի յարաբար յնիս Նյուրեմբերի շարժումն... զս զրոյն Նաթիմի
 սալեմիքն զանցն միջավայրի Նյուրեմբերի յարաբար յնիս...
 մեհարցն սամեջրուղան ձանաթն զս զանցն միջավայրի սամեջրուղան
 յնի.

Ուղարկել միջավայրի, քաղաքականությանը մերժելով Նա-
 թիմիքն սոսկորից սոսկորից միջավայրի յնիս: Մի ոսկորից Նաթիմի, ոս-
 կորից միջավայրի զս միջավայրի, ոսկորից յն ոսկորից սոսկորից սոսկորից
 ոսկորից. ոսկորից քաղաքականությանը միջավայրի յնիս յարաբար սամ-
 երուրից ձանաթն ձանցնելով, մեհարցն ձանցնելով զրոյն
 յնիքն յնիս յնիս ոսկորից զս զրոյն սամեջրուղան յնիս: Մեհարցն յնիս
 յնիքն յնիս սոսկորից: ձանցնելով յնիս զս յնիս սամեջրուղան յնիս
 ոսկորից, յարաբար ձանցնելով սոսկորից սոսկորից սոսկորից յնիս
 յնիս սամեջրուղան զս յնիս ոսկորից, յնիս ոսկորից յնիս յնիս
 յնիս սամեջրուղան, ոսկորից յնիս յնիս յնիս ոսկորից յնիս յնիս
 յնիս սամեջրուղան.

Ձանցնելով միջավայրի յնիս սոսկորից սոսկորից սոսկորից
 ոսկորից: Մեհարցն յնիս յնիս սոսկորից, սամեջրուղան յնիս. ոսկորից
 յնիս յնիս յնիս յնիս սոսկորից սոսկորից սոսկորից յնիս
 ոսկորից: "Սամեջրուղան յարաբար յնիս սամեջրուղան - յնիս սոսկորից
 սոսկորից զս ոսկորից միջավայրի, մեհարցն յնիս յնիս սոսկորից
 յնիս, յնիս սոսկորից ոսկորից միջավայրի, յնիս սոսկորից ոսկորից
 ոսկորից յնիս սամեջրուղան յնիս: յնիս յնիս, յնիս յնիս յնիս
 սոսկորից սոսկորից: յնիս ոսկորից յնիս, սամեջրուղան յնիս սոսկորից
 սոսկորից:

ას, თარეში დატვირთვები, ადგილები!"

ყოველწლიურად დადგინებული წესები და წესები იყო. მათი დაბრუნება
რამდენიმე სტრატეგიის დახმარებით სასურველი სტრატეგია, საბ-
პარტიო საბუნო და საბუნო სასურველი სასურველია, რის მი-
ზღვრით არა უნდა და არა უნდა ქარხნული ახალგაზრდათა მიხედვით
განახლება.

მათი კერძო ცხოვრებაში ყოველწლიურად აღნიშნული
ქარხნული გეგმის ჩვენის დროისათვის იშვიათად მაგალითად დროებით
ქმნიდა ადამიანებს. მისი ხასიათის ძირითადი მნიშვნელობა და სა-
ბუნო მუდმივად საბუნოების დიდი მნიშვნელობის მიხედვით.
ამ მუდმივების მიხედვით ყოველწლიურად ცხოვრებას დროით
დატვირთვების მიხედვით იღობს სპეციალური, რამდენიმე მათის
სიჭყობის, მათის მიხედვით 50 წლის მუდმივების დაბრუნება, მათ-
სეუმა მას: "სხვათა რაც უნდა სპეციალური, და ჩემის ფიქრით კი,
კარგი ის არის, ვისაც გულისხმობს რამდენაეული რისავე აქვს, ქვეყ-
ნის საკუთრივად მის მიერ აღსანიშნული და იმ რამდენაეული უმსა-
ბუნობის დატვირთვებით. აქვენი გეგმით, რამ ადამიანის მხსნელი,
მისი ხელმძღვანელი და განმარტებული მისი სურვილი და საბუნო-
ბუნობის, და ამ გეგმით გეგმისადმი მიხედვით არა დატვირთვა-
- რა... აქვენი ცხოვრების წინადადება-წინადადება არი დიდი საბუნ-
ობის: უნდა დავინახო და მხოლოდ აქვენი სამშობლო ქვეყანის: დრო-
რის დროსაც აქვენი და ქვეყანის - ქვეყნისა, არსავე უმ-
საბუნობების უნდადროის დატვირთვით, გულისხმობს და სიჭ-
ყობით; უნდა წინადადება არ ვიცი აქვენი სიჭყობისა, რამ
ცხოვრებისყოფილი მისი ამ არსავე სიჭყობისა არ მისხმობს
დრომდრის აქვენი საბუნობის".

1862 წელს ხელდასმული იქნა უბისკომისა.

Կոչված սամառային Կոնգրեսի արդյունքները զննելու համար ձևավորվելու էին հարկային և գնաձեռքարկային օրենքներ:

Քաղաքացիական պատերազմի ընթացքում, 16 հոկտեմբեր, 1907 թվական, Մոսկվայից մեկնած Մարտիկոս Կապույտը, 1907 թվական, Մոսկվայից մեկնած Մարտիկոս Կապույտը, 1907 թվական, Մոսկվայից մեկնած Մարտիկոս Կապույտը, 1907 թվական, Մոսկվայից մեկնած Մարտիկոս Կապույտը:

Մարտիկոս-Կապույտը, ընդհանրապես զբաղված էր հայերի և արևելահայերի հարցերով: Մարտիկոս-Կապույտը, ընդհանրապես զբաղված էր հայերի և արևելահայերի հարցերով: Մարտիկոս-Կապույտը, ընդհանրապես զբաղված էր հայերի և արևելահայերի հարցերով:

Հանրային կյանքի մասին զգուշացնելով Մոսկվայից մեկնած Մարտիկոս Կապույտը, ընդհանրապես զբաղված էր հայերի և արևելահայերի հարցերով: Մարտիկոս-Կապույտը, ընդհանրապես զբաղված էր հայերի և արևելահայերի հարցերով:

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՄԱՅՅՈՒՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՎԵՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՆՈՒՄՅՈՒՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

საქართველოს საგონივრებო უკუღმისა /"საქართველო", 1917.
14/III, №58/.

სვეტი-ცხოველის ჭაბარი /"ივერია" 1896, 18/II № 35/ II № 36
20/II № 37.

სვეტი-ცხოველის ისტორიულ-რელიგიური მიმოხილვა.

ტფილისი, 27 ნოემბერი /იმიის მიწი, რომ ქართველებს მონას-
ტრები იერუსალიმში ხელიდან გამოეცდებოდა... "ნოქინავა";
/"ივერია"/.

1886 28/XI. № 258. ქართველ და ბერძენ ბერების უთანხმოება.
იერუსალიმის სამონასტრო მამულების გამო.

ურბნელი, ნ. ალექსანდრე ძველი დროს. /საალექსანდრე საუბარი/
"ივერია". 188, 24/IV № 67.

ნიკოლაძე ევ. საქართველოს უკუღმის ისტორია. ქუთაისი, 1916
250 გვ.

ცხოვრება და მკვლავრობა /მკვლავრობა/ წმინდისა ანდრია
ქრისტესთვის საღმრთისა მშ., იოსებ დუბაძე, №33. 1906.
252 გვ.

კურხევაძე ნ. 1826. 746 გვ.

იოსებ მშვენიერი. საბაბუხო საკითხავი მოხსნობა დაბადებულად
/ზიზილიდან/ ქუთაისი. გამ. "მწვერვლის" რედ. 1894.

27 გვ. 50 კ.

დაუჯდომელი წმინდისა მცხეთელთა სწორისა ქაღალდისა ნიწო
ქარაველით განმარტებულისა. ტფ. გამ. საქ. სამეღ. სამეც.
მუშეუბისა II №. 1901. 22 გვ. 7 მ.

საქ. მეც. უფლებათა ძირითადი დებულებანი. /მეცლე შინაბანი/
/“საქარაველი” 1917. 26/IV, II 89./

საქარაველის ძველისი უფლებრივ მდგომარეობის დებულებანი
/“საქარაველი” 1917. 27/IV II 90/.

საქარაველის ძველისი უფლებათა დეკლარაცია. /“საქარაველი”
1917. 28/IV. II 91/.

საქარაველის ძველისი ორგანიზაცია /“საქარაველი” 1917. 10/IX
II 199. 14/IX II 202/.

დებულებანი.

საქარაველის ძველისი ავტორიტეტის დებულებანი.
/“საქარაველი 1917, 4/VII, II 170./

რქმი საქარაველის ძველისი ავტორიტეტის ცნობების აღდგენი-
სა, დაწერილი 12 მარტს. მცხეთაში. /“საქარაველი” 1917, 15/III
აბ 59/.

პასუხად “კვალის” მე-25 II-ში შენიშვნის დამწერს /ქვალი
1895. II 30. ტფ. 14-16/.

გამ. “კვალის” მე-25-ე II-ში მომავალადი შენიშვნის გამო
ჩვენებ უნდადებოდეს ქრისტიანობა შექადაგას ოღქმი.

ორიოდე სიტყვა ათონის "ივერიის მონასტრის" შესახებ. ნიღბ
 აწერს ნ.-ღი - /"ივერია". 1900. 4/11, № 26.

ნატროშვილი ა. ახალი ვარსკვლავი ქართული ღამაღებისა.
 /"ივერია" 1897. 7/III. №42. 11/III. №45.

ნაკაშიძე ი. მსჯელობის უწყურული. /ბ.ი. გომარაშვილის წერილის
 გამო/. "მთგზაური". 1905. 7/VIII. № 29. გვ. 471-472. სამღვ-
 დელოების საკითხის გარშემო სამღვდელეობის რელი გვლებიშაში:

ნაძარევიშვილი გ. ქართველთა ივერიის მონასტერი ათონის მთა-
 შიღ. "მთგზაური". 1903. №9-10. გვ. 244-250. № 11-12 გვ.
 251-275.

ნაძარევიშვილი გ. ქართველის წერილი იერუსალიმშიდან.
 /"სახალხო გაზეთი". 1910. № 24, 4/VI, გვ. 2-3.
 ქართული სამონასტრო მოძრაობის ისტორიისათვის.

"მთავრობის აქტი ქართული ეკლესიის შესახებ". /"საქართველო".
 1917. 2/VI № 117.

მირიანაშვილი პეტრე. ცდა ზედის მონახვერვა. /"ივერია".
 1900, 28/X, № 235. საეკლესიო ვადობის შესახებ.

ღუშიძე. სიტყვა წარმოქმნილი ქართულად წირვის ღრის სიონის
 ტაძარში მარტის 19-სა. /"საქართველო". 1917. 24/III, №67.

კონსტანტინე მ. ჯარბული "ღამაღება" /"მოამბე" 1896, №2.

გვ. 1-12/.

ათონის ივერიის მონასტრის ჯარბული "ღამაღების" შესახებ.

კიდევ რჩილვე სიგყვა ჯარბული "ღამაღების" შესახებ - ხელს აწერს მიხვდ. რ. აფციაური /"ივერია". 1900. 24/IX, № 208/.

კაცის მონასტერი /გ. წერეთლის არქეოლოგიური ექსკურსიიდან. /"კვალი". 1895. № 15. გვ. 10/.

კარბელაშვილი ა. ხელითწმინდი ანჩისბატი. /"ივერია". 1901. 15/VIII, № 175. ანჩისბატის ისტორია.

ივერიის /ჯარბულთა/ მონასტერი ათონს. - ხელს აწერს: მსგოვანი /"ივერია". 1902. 2/XI, № 234/.

ათონის ივერიის მონასტრის ისტორია.

თანამედროვე მოძრაობა და სამღვდელთება. /"ცნობის ჟურნალი". 1905. 12/XI №294გ.

თამარ დიდი და მისი სახელწოდება.

ხელს აწერს: გ. საბაგდოვი-ივერიელი. "ივერია". 1895. 6/VI № 116. თამარ მეფის წმინდანად ჩაჩივებვის შესახებ.

თანამედროვე მიზნობა და სამეცნიეროება. წინასწარცხვა.
 ხელს აწერს ვაღსამონი /"წიგნის ჟურნალი" 1905. 14/X, №2932/
 რას წარმოადგენდა ძველად სამეცნიეროება /"წიგნის ჟურნალი"
 1905. 28/X, №2935./

II სატირისა ჟურნალის სამეცნიეროება /"წიგნის ჟურნალი" 1905.
 29/X, № 2936.

III. რა გზას უნდა დაადგოს ჩვენი სამეცნიეროება /"წიგნის
 ჟურნალი". 1905. 9/XI № 2945/. იხ. შუი. შარ.

ვერსაველი. საქარმეცნიერო საბუღალსო კრება. /"საქარმეცნიერო". 1917
 8/IX, № 198/.

ვაღსამონის თაგისუფლება ძველ საქარმეცნიეროში. - ხელს აწერს:
 ვაღსამონი. /"წიგნის ჟურნალი". 1905 10/VI №28-40/.

გულისაშვილი ვაქარისა. ახალი მიზარმეცნიეროება სასულიერო საქმეებში.
 რუსეთსა და ჩვენიში. /"წიგნის ჟურნალი" 1905 29/IX. №2920.

ახალი ამბავი /ამბავამაღ წმ. სინოდში, რუსეთის გაგიგებების
 სიტყვითა.../. /"ივერია", 1886. 28/I, № 21/.

აქონის მთავი არსებულ ქარმეცნიერო საბუღალსო მიწების გამ
 სასამარმეცნიერო ბერძნებსა და ქარმეცნიერებს მიერის.

გოგუბაშვილი იაკობ. ერას ახალს უფლებას ვაქარმეცნიერო,
 "ივერია" 1905. 13/XI. № 205. საქ. ვაღსამონის წარმოამაღგენ-
 დის მიესახებ საქარმეცნიერო საბუღალსოში.

ბაქურიძეები სამოგაბოდ და ქართული განსაკუთრებით. - ხედს
აწერს: გიორგი საძაგედოვი-ივერიელი.
/"ივერია". 1893. 10/II, № 28/.

არქიმანდრიტი ნიკანდრი და საქართვედოს ეკლესია /"ცნობის
ჯურნალი". 1905. 23/VII № 2869/.
საქ. ძველი ეკლესიის ავტოკეფალიის შესახებ.

არსაქონი შვედის ივერიის ეკლესიასა - ხედს აწერს ძველი ქარ-
თველი /"საქართველო" 1917. 26/IV, № 89/.
საქართვედოს ეკლესიის ავტოკეფალიის საკითხი.

გამბრედ ეპისკოპოსი. ჟურნალაძე ანტონ, გამბრედ ეპისკოპოსის
დასაფლავების გამო.
/"ივერია", 1896. 13/II. № 33/.

გამბრედ ეპისკოპოსი. ჭავჭავაძე ილია. სიტყვა ლეონტი ილია
ჭავჭავაძის მიერ გელათის მონასტერში გამბრედ ეპისკოპოსის
დასაფლავების დღეს /"ივერია" 1896. 19/III. № 63.

გამბრედ ეპისკოპოსი. ტფილისი. 11 თებერვალი "მეწიწავე".
"ივერია" 1896. 11/II № 32.

გამ. "კავკასიის" აზრი გამბრედ ეპისკოპოსზე.

გამბრედ ეპისკოპოსი. ტფილისი. 6 სექტემბერი - ხედს აწერს
დადი /დასწიშვილი გიორგი, ჯეღერაღისტი/ "ივერია". 1895
6/IX № 193.

გამრიდელ ეპისკოპოსი. გოგობაშვიდი იაკობ. ღირსეული საბსოვარი
"ივერია" 1892. 5/III. №51.

გამრიდელ ეპისკოპოსი. გვდელსიანი გრ. ეპისკოპოსი იმერეთისა
ყოფილ უსამღვდელესი გამრიდელი. "ივერია". 1896. 7/II, №28.

ჯანაშვილი მ. საუნჯე მუათე საუკუნისა. /"ივერია". 1891.
13/VII № 147, 14/VIII №148.

ხედენაშვილის შესახებ, რომელსაც პეტრან "საგაღმები" /წიგნი/.

ფერაძე იდ. საქარაველოს საეკლესიო ისტორია /"მეგობარი" 1902.
№4. გვ. 264-276. 17-8. გვ. 515-526.

ქრისტიანობის ისტორია საქარაველში.

ჯანაშვილი მ. ახალი დაბადება. "სახანხო გაზეთი" 1911.
№ 386. 26/VIII გვ. 3-4.

ხახანაშვილი ა. ქარაველი სამღვთო წერილის შესახებ.
/თემი, 1911. №50. 19/XII, გვ. 4.

ხახანაშვილი ა. ჯუმათის სიძვედენი. "კვალი" 1896. №42.
გვ. 749-750.

ჯუმათის ტაძრის შესახებ.

ჯანაშვილი, მ. აღდგომის დღესასწაული საინვიტოში.
/"ივერია" 1888 24/IV, №87/.

ხახანაშვილი ა. შიომღვიმის მონასტერი /"ვალი". 1896. №51
გვ. 907-909.

საბანაშვილი ა. ქარაბაგინში დატული შედგენი. /"კვადი"
1896. №15. გვ. 250-251.

საბანაშვილი ა. აპოკრიფების შესახებ /"ივერია" 1892.
12/VII № 146.

აპოკრიფს უწოდებენ იმ ნაწერებს, რომელიც აკრძალულია
ცელესიის განკარგულებით და აღიარებული არიან უკანონო
წიგნებად.

წერეთელი გ. წმინდა მიწამუნი და ვით და კონსტანტინე.
/"ვადი" 1893. № 45, გვ. 10 № 46 გვ. 6.

წერეთელი აკაკი. მეორედ მოსვლის გამო. /"მრომა", 1881, №2
9/IX გვ. 2. გავრცელებული ჭორის გამო თიანეთს მეორედ მოსვლა
მოახლოვებულა.

წერეთელი აკაკი. ერთ მიჯვედს კვითხეს /"მრომა", 1881, №15
9/XII, გვ. 1-2.

ქართული სამღვდელთების წინაშე დაცემის შესახებ.

ჯანაშვილი მ. საბისგორით და საბინდიოგრაფიო წერილები.
/წერილი დ.გ./ "ივერია" 1897 13/XII. №258.
17/XII, №261-19/XII - 269.
24/XII 267 31/XII - №271

კათალიკოსში საქარაბაგინს ცელესიისა. /488-1811/ "ივერია"
1894. 10/XI. №239.

კახალიკოშნი საქარძველს ეკლესიისა. /488-1811 წ./
/“ივერია” 1894. 21/VII. № 155. 22/VII №156. 26/VII №158.

ცხვილოდი პ. კახალიკოშნი საქარძველს ეკლესიისა /488-1811წ
“ივერია” 1893 №109 29/V, №110 4/VI, №115, №116 6/VI,
№117 16/VI, №125.

კახალიკოშნი საქარძველს ეკლესიისა. /488-1811 წ./ ხელს
აწერს პ.ცხვილოდი. /“ივერია” 1894. 6/VI №119 9/VI №120/

ცხვილოდი პ. კახალიკოშნი საქარძველს ეკლესიისა.
/1811 წ. “ივერია” 1893. 23/III №61.

მრგვმულია საქარძველს კახალიკოშნი ქრწმლოვიურად. იხ.
“ივერია” №22.

ცხვილოდი პ. კახალიკოშნი საქარძველს ეკლესიისა /488-1811წ
/“ივერია” 1892. 27/XI №251/.

გინცაძე პ. რწმელს წელს მიიღეს ქრისტიანობა ქარძველბა?
/“ივერია”, 1893. 26/VII, №159.

ავტორი აწწევს ისტორიკოს ა.ს.ხახანაშვილის წიგნს:

კახალიკოშნი საქარძველს ეკლესიისა /488-1811/
/“ივერია”/- 1892. 19/VI №127, 29/XI 228, 5/XI, №234.

ქარხელ სატყვეობის სიძველეთა შესახებ
/"ივერია". 1903. 25/III. №68/ მათი დატვირთვა შესახებ.

ჯანაშვილი მისე. საქართველოს სატყვეობის ისტორია შედგენილი
მ.ჯანაშვილის მიერ. ტფ., ვაშ. "მსუყმისი" 1886 წ.
156 გვ. მიმდინარე. დიჭ-რს შენიშვნებში.

ჭიჭინაძე ვ. სიჭყვიბი და ქვერდები ყოვლად სამშვიდობო ადგი-
სანდერზე, შეტყობილი და გამოც. ვ.ჭიჭინაძისგან. ტფ.
"სტ. "ნადეჟდა" 118 2 გვ.

ჭიჭინაძე ვ. ანტონ ჭიჭინაძის ქადაგებანი ყოვლად სამ-
შვიდობის იმერეთის ეპისკოპოსის ბეზარგონის. ვაშ. ქუთაისი. სტ.
"მეურნის" 1898. 378 გვ.

ჭიჭინაძე სიმონ. მშვიდობი. ქადაგებანი. 1898-1900/
გამოც. მ.ჭიჭინაძისგან. 32 გვ.

ჭიჭინაძე ვ. ქადაგება ეკლესია საქართველოში. ტფ. მსწრაფდ.
მშვიდ. სტ. ან. ქუთაისელიგან. 1903. 166 გვ.

ტიმთა. მონიღუა წმინდათა და სხვათა აღმოსაფრთხისა ადგილთა,
ტიმთაგან ქარხელსა მთავარეპისკოპოსისა. თფ. დაბეჭდილი
სტ. შინა აკრესის ნამუშევრის ანგელოზისგან. 1852.

სიგონის ქადაგებათა მიმართე ცნობანი.
თბ. საქ. საკათალიკოსოს გამომცემი 1946. 11 გვ.

ნეტარებისადმი ამბროსი. ქადაგებანი და მთარგმნებანი თქმულნი
 ამბროსი ნეტარებისადმი ეპისკოპოსის მიერ. თბ., გამომც. საჯაროთა
 აღმშენებელი ეპისკოპოსის მიერ. 1881. VI.

ბოლოდნი იოსებ ეპისკოპოსის ქადაგებანი. მე-X საუკუნის ხელ-
 ნაწერი/საბჭო. მუზეუმის გამომცემი №14. ტფ. 1911.

კვლევიანი მელ. საქარხნეო საკადასტროს ეკლესიის მკვლე
 ისტორია, შედგენილი დოკ. მელ. კვლევიანი მიერ. ქუთაისი.
 1918. 202 გვ.

ქადაგებანი სარგის. წმინდა ნინო და მისი მნიშვნელობა საქარხნე-
 დის ისტორიაში. დოკუმ., წაკითხული ტფ. 14 იანვარს 1912 წ.
 ტფ. ელექტ. მხედრე. 1912. 14 გვ.

ქარხნეო მკვლედი ა. მკ. ქარხნეო საქარხნეო და სასულიერო კვლევი-
 ისტორიული მნიშვნელობა. მკ. კვლევიანი ქარხნეო მკვლევისა. ტფ.
 სტ. ივ. ხელნაწი. 100 გვ.

მეწილეობა წმინდა იოსებ და მასკულევი. გორი-მთარგმნის მიერ
 /ნუსხულიდან/ ქუთაისი. გამომც. ბ. კურცხაბიაძის. 1900. 20 გვ.

მე წიგნი ვიპასტოვი ქარხნეო ენა სარგის საქარხნეო სასული-
 ისტორიის წმინდა მარტინის ეკლესიაში. ქ. ხელნაწი, გამომც.
 ვ. გამრეკელის მიერ 1905. 32 გვ.

იოსებ ბრეჯინი. ქართული წიგნების. შიდაგვერდი სასულიერო
სამსახურებში მისთვის. იოსებ ბრეჯინის მიერ. ტფ. გამომც. ქ. ნიკ.
იოსებ ბრეჯინისაგან. 1901. 86 გვ. 40 ქ.

იოსებ ბრეჯინი. იოსებ ბრეჯინი უნივერსიტეტის ქადაგებანი.
/მე-X ს. ბრეჯინის მიერ/. ტფ., საბჭო. მუშაკების გამომც.
1911. XVI, 88 გვ. 1 მ.

გამბრეჯინი. ქადაგებანი იმერეთის უნივერსიტეტის გამბრეჯინისა.
შემუშავდა 1860-1870 წლებში /ტფ. I და II./.

გამბრეჯინი. ქადაგებანი იმერეთის უნივერსიტეტის გამბრეჯინისა.
ქუთაისი. სტ. "ქართული" 1913.

პეტროს მთა-წმიდის უკუღმართისა და წმ. მამია დავითის ცხოვრებისა
შედაგვერდი და გამომცემელი მ. ნ. ნიკოლოზიანი. ტფ. გამომცემელი მ. ნ.
ტფ. 1895.

პეტროსიანი. გ. მთა-წმიდისა დავითისაგან. გამომცემელი მ. ნ. ნიკოლოზიანი.
პეტროსიანისაგან. გამომცემელი მ. ნ. ნიკოლოზიანი უნივერსიტეტისა. ტფ.,
1913. ბრეჯინის სტამბა. 1884. IV, 76 VI გვ. 20 ქ.

პეტროსიანი უნივერსიტეტი. ქადაგებანი და მოწვევებიანი შემუშავდა
სამხრეთი ნიკოლოზიანი უნივერსიტეტის მიერ. გამომცემელი სასულიერო
პეტროსიანი უნივერსიტეტის მიერ. ტფ. 1881:

VI, 313. 2 გვ.

პარაკლიტონი. მ. 1822. 696 გვ. 30 მ.

რენანი, ურნსტ. ცხოვრება იტალიის. ავტორის სურათით.
თარგმ. ია ევალითსა. ტფ. ივ. სტანიშვილის და ვ. გაბრილიას
გამ. 1906. 203, III გვ. ფ.არ.

ჯანაშვილი მისე. საქარმთველს საბუღალსო ისტორია შედგენილი
მ. ჯანაშვილის მიერ. ტფ. გამ. "მწიგნობარი" რედაქციისა 1886.
165 გვ. 45 კ.

ბიბლიოგრაფი. დიტი-რა შენიშვნებში.

Հատերն Արեւիկա, Հատերն Լուսին

ԲՑ. Թաթևակում սևեռանքները 5

Զրոյար Ֆրանսիայ. ռաբիբներում սպարտիկ Թաթևակում
սևեռանքների ուրույնը 9

Լորեն Թաթևակում սևեռանքների քննարկման սուրճ-
քննարկի քննարկումը 49

Որհան է ուրույնը. յայտ-սուր Թաթևակում 58

Զատերն Արեւիկա և Լուսին

Ուրույն Թաթևակում. Եւրոպայի և Երան Եւրոպայի 67

Յաւանական Թաթևակում, Եւրոպայի Թաթևակում Եւրոպայի
Թաթևակում Հայտը Թաթևակում և Եւրոպայի Թաթևակում
Թաթևակում 70

Զատերն Արեւիկա և Եւրոպայի

Եւրոպայի Թաթևակում. Թաթևակում Թաթևակում Թաթևակում
Թաթևակում Թաթևակում 77

Եւրոպայի Թաթևակում. Եւրոպայի Թաթևակում Թաթևակում
Եւրոպայի Թաթևակում 79

Եւրոպայի. Թաթևակում

Թաթևակում Թաթևակում Թաթևակում, Եւրոպայի և Թաթևակում 89

Եւրոպայի Եւրոպայի Թաթևակում Թաթևակում

Եւրոպայի Թաթևակում Թաթևակում 90

Եւրոպայի Թաթևակում Թաթևակում Թաթևակում 99

F834

1980